

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут економіки та управління
Факультет менеджменту

Кафедра економіки підприємств

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА

Методичні рекомендації
та завдання для практичних занять
і самостійної роботи здобувачів вищої освіти
зі спеціальності 073 «Менеджмент» та
074 «Публічне управління та адміністрування»

МИКОЛАЇВ

2016

УДК 338.24(075.8)
ББК 65.23-18
Д36

Друкується за рішенням науково-методичної комісії факультету менеджменту Миколаївського національного аграрного університету від 21.09.2016 р., протокол № 1

Укладач:

О. І. Котикова– д-р екон. наук, професорзавідувачкафедри економіки підприємств, Миколаївський національний аграрний університет

Рецензенти:

І. І. Червен– д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри управління виробництвом та інноваційною діяльністю підприємств Миколаївського національного аграрного університету

О. В. Погорелова– канд. екон. наук, доцент, завідувач кафедри обліку і економічного аналізу Національного університету кораблебудування ім. Адмірала Макарова

© Миколаївський національний
аграрний університет, 2016
© Котикова О.І., 2016

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
МОДУЛЬ 1. Теоретичні основи державного регулювання економіки.....	5
Тема 1.1. Об'єктивна потреба і теоретичні основи державного регулювання економіки.....	5
Тема1.2. Органи державного управління в системі державного регулювання економіки України.....	11
Тема1.3.Методи державного регулювання економіки.....	14
Тема1.4. Прогнозування соціально-економічного розвитку.....	18
Тема1.5. Макроекономічне планування.....	25
Тема1.6. Програмування національної економіки.....	32
МОДУЛЬ2. Загальні наукові засади економічної політики	40
Тема2.1. Предмет і теоретичні засади економічної політики.....	40
Тема2.2. Основні принципи формування і реалізації економічної політики	43
Тема2.3. Методи економічної політики.....	46
Тема2.4. Економічна політика і суспільні інтереси	50
Тема 2.5. Інституційні засади економічної політики	54
Тема 2.6. Економічна політика та економічна безпека.....	57
Тема 2.7. Законодавча та інституційна база економічної політики в Україні.....	65
МОДУЛЬ3. Державне регулювання економіки регіонів.....	68
Тема3.1. Державне регулювання розвитку регіону.....	68
Тема3.2. Форми державного регулювання економічного і соціального розвитку регіонів.....	74
Тема3.3. Місцеві бюджети.....	77
Тема3.4. Вільні економічні зони.....	83
Тема 3.5. Державне регулювання природоохоронної діяльності.....	88
ГЛОСАРІЙ.....	95
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ РОБІТ.....	100
РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ.....	105
ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХАКТІВ.....	106
СПИСОК ОСНОВНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	110
СПИСОК ДОПОМІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	112

Державне регулювання соціально-економічного розвитку країни є істотною ознакою сучасної ринкової економіки змішаного типу. Розумний симбіоз ринкових і державних регуляторів дає змогу реалізовувати соціально-економічні цілі розвитку суспільства, досягати високої ефективності виробництва, стабільного економічного розвитку, забезпечувати соціальну справедливість.

Трансформація економічної системи України ставить за мету формування соціально орієнтованої ринкової економіки. Досягти цієї мети неможливо без активної участі держави.

Мета навчальної дисципліни «Державне регулювання економіки та економічна політика» – дати студентам знання про сутність, засоби, сфери, об'єкти й механізми державного регулювання економіки.

Особливого значення набуває з'ясування ролі інструментів регулювання, а саме прогнозування, планування, програмування. В умовах ринкової трансформації економіки України підвищується необхідність усвідомленого впливу держави на формування сучасних цивілізованих соціально-економічних відносин.

Методичні вказівки призначені для семінарських та практичних занять у студентських групах під керівництвом викладача та самостійної (індивідуальної) роботи студентів. Окремі завдання за вказівкою викладача студенти можуть виконувати поза навчальною аудиторією з наступною перевіркою правильності розв'язків задач на практичних заняттях.

Підготовлені завдання для програмового контролю (тести), питання для самоперевірки знань, для дискусійного обговорення а також задачі. Завдання складені так, щоб обійняти найважливіші сторони теорії та практики державного регулювання економіки.

Прикладні та теоретичні теми курсу наведені у вигляді розрахункових завдань, які мають переважно комплексний характер і дозволяють не тільки закріпити раніше набуті теоретичні знання, а й розширити їх і поглибити. Наведені завдання побудовані за принципом від простого до складного і можуть бути розв'язані як на практичних заняттях, так і самостійно.

Для забезпечення організації самостійної роботи наводиться рекомендована тематика рефератів для їх підготовки та дискусійного обговорення студентами, а також – розроблено методичні рекомендації для підготовки індивідуальних завдань.

МОДУЛЬ 1
ТЕОРЕТИЧНОСНОВИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

ТЕМА 1.1
ОБ'ЄКТИВНА ПОТРЕБА І ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ
ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Питання для обговорення

1. Форми економічного розвитку суспільства.
2. Функції держави в сучасній економіці.
3. Сутність державного регулювання економіки.
4. Принципи державного регулювання економіки.

Методичні вказівки до виконання завдань теми

Якісне засвоєння студентами навчального матеріалу теми перевіряється через виконання ними завдань самостійної роботи та виконання тестових завдань.

Для виконання завдань студенти мають вивчити лекційний матеріал і рекомендовану літературу.

Нормативно-правові акти: 1, 7, 21, 51, 59, 60

Основна література: 7, 10, 12, 14, 16, 19, 21, 23, 24

Допоміжна література: 5, 9, 11, 15, 17, 18, 19, 30, 31, 35, 39, 44

ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ

Дати відповіді на тестові запитання. Із запропонованих відповідей на поставлені питання слід вибрати одну або кілька, які у сукупності складатимуть найповнішу правильну відповідь.

Тест 1. Визначте, що править за економічну основу державного регулювання економіки:

1. Економічною основою державного регулювання економіки спеціально створений для цього централізований фонд державних засобів (бюджетний фонд), а також засоби виробництва, будови, споруди, які перебувають у власності держави.

2. За економічну основу державного регулювання економіки править виробничий потенціал суб'єктів господарювання.

3. Економічною основою державного регулювання економіки служить матеріальне виробництво і невиробнича сфера економіки.

Тест 2. З наведених далі відповідей відберіть такі, що адекватно характеризують основні функції державного регулювання економіки:

1. Регулювання макроекономічних пропорцій.
2. Фінансування виробництва.
3. Економічний захист виробників.
4. Соціальний захист населення.
5. Фінансування фундаментальних досліджень.
6. Регулювання ціноутворення.
7. Розроблення та реалізація державних програм.
8. Формування соціальної, інвестиційної, науково-технічної політики.
9. Регулювання витрат.
10. Фінансування природоохоронних заходів.
11. Економічний захист пріоритетних виробництв.
12. Гарантування прав власності.
13. Доведення основних розрахункових показників.
14. Формування ринкової інфраструктури.

Тест 3. Користуючись наведеними далі відповідями, сформулюйте положення «в основу жорсткого регулювання економіки покладені»:

1. Застосування об'єктивних економічних законів розвитку.
2. Розвиток усіх форм власності.
3. Абсолютизація державної власності.
4. Антимонопольна політика.
5. Контроль за цінами.
6. Централізований розподіл виробничих ресурсів.
7. Політика стримування.
8. Державне планування як скоординоване ведення господарства.
9. Ринкове регулювання.
10. Політика експансії.

Тест 4. Перелічіть суб'єкти державного регулювання економіки в Україні:

1. Торгово-економічна палата.
2. Верховна Рада.
3. Національний банк України.
4. Кабінет Міністрів України.
5. Пенсійний фонд України.
6. Рада підприємців (орендарів).
7. Академія наук України.
8. Обласні (районні) виконавчі комітети (місцеві адміністрації).
9. Президент України.

10. Ради народних депутатів.
11. Державна екологічна інспекція України.

Тест 5. Визначте основні принципи формування системи державного регулювання економіки:

1. Стабільності.
2. Системності.
3. Адекватності.
4. Поступовості.
5. Альтернативності.
6. Розумної достатності.
7. Ефективності.
8. Збалансованості.
9. Справедливості.

Тест 6. Назвіть альтернативні концепції державного регулювання економіки:

1. Монетаризм.
2. Кейнсіанська школа.
3. Шведська модель соціалізму.
4. Класична теорія.
5. Неокласична теорія.
6. Теорія раціональних очікувань.
7. Теорія «економіки пропозицій».
8. Марксизм.

Тест 7. Яке із тверджень є помилковим: «Вади ринку виникають внаслідок...

1. нездатності ринкового механізму забезпечити оптимальний за Парето розподіл ресурсів»;
2. зовнішніх ефектів (екстерналій)»;
3. нездатності ринку забезпечити людей суспільними товарами»;
4. економічної нестабільності»;
5. державного втручання в економіку».

Тест 8. Яке із тверджень критиків монополізації економіки є найменш переконливим?

1. монополісти протистоять впровадженню досягнень НТП;
2. монополісти вважають можливим і вигідним обмежувати виробництво, встановлюючи монопольне високі ціни;
3. монополісти з метою усунення конкурентів установлюють монопольні ціни;

4. монополісти здатні чинити тиск на державні органи з метою захисту власних інтересів;
5. відповіді а, б, в, г – достатньо переконливі.

Тест 9. Перерозподіл доходів, як функція держави, пов'язаний із...

1. необхідністю держави подолати вади ринкового саморегулювання;
2. неефективним за Парето розподілом обмежених ресурсів;
3. нерівномірністю розподілу доходів між членами суспільства;
4. необхідністю забезпечити людей суспільними товарами;
5. необхідністю забезпечити людей обов'язковими товарами.

Тест 10. Підприємство, яке породжує позитивні екстерналії...

1. бере на себе частку витрат з реалізації інтересів інших суб'єктів ринку;
2. функціонує на ринку з низькою ефективністю;
3. використовує ресурси, повністю відшкодовуючи витрати;
4. одержує еквівалентний прибуток від своєї діяльності;
5. перекладає частку витрат на інших суб'єктів ринку.

Тест 11. За формою організації, погляду загальносвітових тенденцій, сучасна економіка є...

1. економікою суспільного сектору;
2. ринковою економікою;
3. державною економікою;
4. змішаною економікою;
5. перехідною економікою.

Тест 12. Яке із тверджень є помилковим: «Факторами вад ДРЕ є...

1. обмеженість інформації»;
2. обмеженість контролю над державним апаратом з боку суспільства»;
3. неспроможність конкуренції»;
4. нездатність держави повністю контролювати реакцію контрагентів на її дії»;
5. недосконалість політичного процесу».

Тест 13. Погляди, за якими державне «втручання» необхідне, оскільки державі найліпше відомо, що саме є корисним для людей, називаються...

1. протекціонізмом;
2. патріотизмом;
3. патерналізмом;
4. патронатом;
5. меценатством.

Тест 14. Економічна функція держави полягає у...

1. створенні умов для спокійного та гармонійного розвитку суспільства;
2. забезпеченні цілісності та збереженні суспільства, формою якого є ця держава;
3. забезпеченні на всій території країни прав і свобод людини і громадянина;
4. створенні передумов, необхідних для ефективної економічної діяльності суспільства;
5. підтримуванні свободи, суверенітету та історичного існування на родів конкретної країни в рамках світового співтовариства.

ПИТАННЯ ДЛЯ ДИСКУСІЇ

1. Обґрунтуйте об'єктивну необхідність та поясніть сутність державного регулювання ринкової економіки.
2. Наведіть конкретні приклади вад ринкового саморегулювання.
3. Охарактеризуйте поняття мінімальної необхідності і максимальної допустимості меж державного втручання в економіку ринкового типу.
4. Визначте, у яких галузях і сферах економіки необхідне, на Вашу думку державне регулювання.
5. Яка економіка «переможе» - ринкова чи змішана?
6. Які інструменти та методи ДРЕ є найбільш досконалыми?
7. Що є головною спонукальною силою розвитку у ринковій системі?
8. Основні теорії державного регулювання економіки?
9. Досвід здійснення ДРЕ в Україні та зарубіжних країнах
10. Зв'язок навчальної дисципліни «ДРЕ» з іншими дисциплінами.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

1. Хто основоположник теорії державного регулювання економіки?
2. Охарактеризуйте ринкову, командну та змішану форми організації економіки.
3. В чому проявляється головна економічна роль держави за умов ефективного функціонування національної економіки?
4. Назвати основні завдання держави з розвинутою ринковою економікою.
5. Хто є суб'єктами державного регулювання економіки?
6. Що є суб'єктом державного регулювання економіки?
7. Унаслідок чого в економіці виникають вади ринкового саморегулювання?
8. У чому полягає сутність монополізації економіки як вади ринкового саморегулювання?
9. У чому полягає економічна сутність природних монополій?
10. У чому полягає економічна сутність штучних монополій?
11. Які властивості притаманні суспільним товарам?
12. З чим пов'язана нездатність приватного сектору забезпечувати людей суспільними товарами?
13. За рахунок яких коштів фінансується виробництво суспільних товарів?
14. Унаслідок чого в економіці виникають зовнішні ефекти (екстерналії)?
15. В чому полягає сутність позитивних екстерналій?
16. В чому полягає сутність негативних екстерналій?
17. Що таке «неповнота ринку» як вада ринкового саморегулювання?
18. Що таке «економічна нестабільність» як вада ринкового саморегулювання?
19. У чому полягає сутність політичної, соціальної і міжнародної функцій держави?
20. В чому полягає сутність економічної функції держави?
21. Що таке «обов'язкові товари»?
22. Що таке «патерналізм»?
23. У чому полягає сутність стабілізаційної функції держави?
24. Чим обумовлена необхідність перерозподілу державою доходів?
25. Що таке «ДРЕ»?
26. Що таке «державна економічна політика»?
27. Що таке «державне управління економікою»?
28. Що є об'єктом ДРЕ?
29. Хто є суб'єктом ДРЕ?

30. Що таке вади державного регулювання економіки?
31. Які є фактори вад ДРЕ (держави)?
32. Чим обумовлені масштаби ДРЕ?

РЕФЕРАТИ ДЛЯ ДИСКУСІЙНОГО ОБГОВОРЕННЯ ТЕМИ

1. Функції держави в економіці.
2. Роль держави в економіці.
3. Принципи і межі державного регулювання економіки.
4. Основні альтернативні концепції державного регулювання ринкової економіки.

ТЕМА 1.2 ОРГАНИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

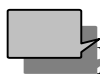
Питання для обговорення

1. Організаційна структура управління державою.
2. Президент України та Адміністрація Президента України, їх функції.
3. Функції Верховної Ради України.
4. Склад та функції органів виконавчої влади.

Методичні вказівки до виконання завдань теми

Якісне засвоєння студентами навчального матеріалу теми перевіряється через виконання ними завдань самостійної роботи, виконання тестових завдань та проведення ділової гри.

Для виконання завдань студенти мають вивчити лекційний матеріал і рекомендовану літературу.

Нормативно-правові акти: 1, 7, 21 51, 59, 65

Основна література: 7, 9, 12, 10, 11, 14, 16, 18, 19

Допоміжна література: 5, 9, 11, 15, 17, 18, 19, 30, 31, 35, 39, 44

ДІЛОВА ГРА

Ділова гра передбачає розподіл студентів на групи по три чоловіки. Групи представляють:

- а) Президента України та Адміністрацію президента;
- б) Верховну Раду України;
- в) Кабінет міністрів України;
- г) Міністерства (декілька);

д) контролююча група.

Кожна група (крім контролюючої) описує функції, які виконує у якості органу влади; контролююча група поступово називає перелік завдань, а групи, що представляють органи влади мають визначити серед них, ті, що належать до виконання ними.

ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ

Дати відповіді на тестові запитання. Із запропонованих відповідей на поставлені питання слід вибрати одну або кілька, які у сукупності складатимуть найповнішу правильну відповідь.

Тест 1. Вищим законодавчим органом в Україні є:

1. Конституційний суд;
2. ВРУ;
3. Президент України;
4. Кабінет міністрів України.

Тест 2. Яка кількість депутатів нараховується у Верховній Раді України:

1. 450;
2. 320;
3. 400;
4. 500.

Тест 3. До центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом в Україні входять:

1. Антимонопольний комітет України;
2. Національна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України;
3. Державна інспекція ядерного регулювання України;
4. Пенсійний фонд України.

Тест 4. Який орган державної влади розглядає та затверджує державний бюджет України:

1. Президент України;
2. Міністерство фінансів України;
3. ВРУ;
4. НБУ.

Тест 5. Вищим органом виконавчої влади в Україні є:

1. ВРУ;
2. КМУ;
3. Президент України ;
4. Конституційний суд України.

Тест 6. Хто має право призначати та звільняти з поста Прем'єр-міністра за поданням ВРУ:

1. Президент України;
2. Комітет ВРУ;
3. Кабінет міністрів України;
4. Пленум Верховного суду України.

Тест 7. Який орган державної влади розробляє закон про державний бюджет України:

1. КМУ;
2. Міністерство фінансів України;
3. ВРУ;
4. НБУ.

Тест 8. Хто вирішує питання про відповідність актів Президента України:

1. Конституційний суд України;
2. Арбітражний суд;
3. ВРУ;
4. Верховний суд України.

Тест 9. Хто регулює судову діяльність судів України:

1. Верховний суд України;
2. Міністерство юстиції;
3. Арбітражний суд;
4. КМУ.

Тест 10. Хто є найвищим органом у вирішенні господарських спорів і здійсненні нагляду щодо рішень, ухвал, постанов:

1. Арбітражний суд;
2. Міністерство юстиції;
3. Конституційний суд України;
4. Верховний суд України.

1. Основні теорії економічної політики (ЕП).
2. Досвід здійснення ЕП в Україні та зарубіжних країнах.
3. Зв'язок навчальної дисципліни «ЕП» з іншими навчальними дисциплінами.

ТЕМА 1.3

МЕТОДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Питання для обговорення

1. Сутність та класифікація методів регулювання економіки.
2. Правові та адміністративні методи регулювання економіки.
3. Економічні та пропагандистські методи регулювання економіки.
4. Способи державного регулювання економіки.

Методичні вказівки до виконання завдань теми

Якісне засвоєння студентами навчального матеріалу теми перевіряється через виконання ними завдань самостійної роботи та виконання тестових завдань.

Для виконання завдань студенти мають вивчити лекційний матеріал і рекомендовану літературу.

Нормативно-правові акти: 1, 7, 21, 51, 59, 60

Основна література: 7, 10, 12, 14, 15, 19, 21, 23, 24

Допоміжна література: 5, 3, 11, 15, 17, 18, 19, 30, 31, 35, 39, 44

ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ

Дати відповіді на тестові запитання. Із запропонованих відповідей на поставлені питання слід вибрати одну або кілька, які у сукупності складатимуть найповнішу правильну відповідь.

ВАРІАНТ 1

Тест 1. Віднесіть інструменти державного регулювання до методів прямого і опосередкованого втручання в економіку.

А		Б
1. Методи прямого впливу	а) ліміти	ж) квоти
	б) державні контракти	з) проценти за кредити
2. Методи опосередкованого впливу	в) державні кредити	і) штрафи, бюджетне фінансування
	г) митні податки	л) податки
	д) ліцензії	м) централізовані інвестиції

е) тарифи, ціни

н) антимонопольне
законодавство

є) цінні папери

о) державні дотації

Тест 2. Податкова політика, норми і нормативи регулювання цін, валютне регулювання відноситься до методу:

1. адміністративного;
2. економічного;
3. донорського;
4. протекціоністського.

Тест 3. Державні дотації, податкові пільги є інструментами методу:

1. адміністративного;
2. економічного;
3. донорського;
4. протекціоністського.

Тест 4. Квоти і ліцензії, контракт з підприємством є засобами:

1. прямого впливу;
2. непрямого впливу;
3. обмеженого впливу;
4. часткового впливу.

Тест 5. Політика протекціонізму передбачає:

1. введення певних обмежень;
2. вільна політика;
3. введення податкових пільг;
4. надання субсидій фізичним та юридичним особам.

Тест 6. Діяльність підприємств з недержавною формою власності регулюють в основному:

1. адміністративними методами;
2. протекціоністськими методами;
3. економічними методами;
4. донорськими методами.

ВАРІАНТ 2

Тест 1. Прокласифікуйте важелі державного регулювання економіки залежно від методів впливу на ринкову економіку.

До колонки А доберіть правильну відповідь з колонки Б.

А	Б
1. Економічні методи	а) держзамовлення і) кредитні пільги
2. Адміністративні методи	б) антимонопольне законодавство л) штрафи, санкції
3. Правові методи	в) квоти ліцензії м) ціни, тарифи
	г) дозволи н) митні податки
	д) податкові пільги о) процентні ставки за кредит
	е) податки п) норми і нормативи
	є) державні інвестиції р) готівкова і без готівкова емісія
	ж) субсидії, субвенції с) державні зобов'язання
	з) кредити

Тест 2. Організаційно-структурна перебудова; плановий виробничий контракт з підприємством; забезпечення паливними та природними ресурсами є інструментами методу:

1. адміністративного;
2. економічного;
3. донорського;
4. протекціоністського.

Тест 3. Захист від зовнішньої конкуренції, квоти і ліцензії, сприяння розвитку науки, техніки та технології є інструментами методу:

1. адміністративного
2. економічного;
3. донорського;
4. протекціоністського.

Тест 4. Загальнодержавні норми і нормативи, податкові пільги регулювання цін, дотації, захист від зовнішньої конкуренції, кредитна політика є засобами:

1. функціонального впливу;
2. непрямого впливу;
3. обмеженого впливу;

4. часткового впливу.

Тест 5. Діяльність підприємств з державною формою власності регулюють в основному:

1. адміністративними методами;
2. протекціоністськими методами;
3. економічними методами;
4. донорськими методами.

Тест 6. Яке із тверджень є помилковим: «Виключно законами України встановлюються...

1. баланси трудових ресурсів і ринку праці»;
2. засади створення і функціонування фінансового, грошового, кредитного та інвестиційного ринків»;
3. державний бюджет»;
4. система оподаткування»;
5. порядок утворення і погашення державного боргу».

Питання для дискусії

1. Назвіть найефективніші на Вашу думку, заходи антимонопольного регулювання.
2. Охарактеризуйте основні способи державного регулювання економіки.
3. Назвіть найсуттєвіші відмінності між адміністративними та економічними методами державного регулювання.
4. У чому полягають особливості правових і адміністративних методів регулювання економіки?
5. У чому проявляються економічні методи регулювання?
6. Які специфічні особливості щодо способів та методів регулювання економіки в Україні порівняно з іншими європейськими країнами?

Питання для самоперевірки знань

1. Що належить до інструментів прямого державного регулювання?
2. Що належить до інструментів опосередкованого державного регулювання?
3. У чому проявляються економічні методи регулювання?
4. Що є предметом правового регулювання?
5. Що є формами правового регулювання?
6. У чому полягає сутність економічних методів ДРЕ?

7. У чому полягає сутність пропагандистських методів ДРЕ?

РЕФЕРАТИ ДЛЯ ДИСКУСІЙНОГО ОБГОВОРЕННЯ ТЕМИ

1. Правовий та економічний аспекти антимонопольного регулювання в Україні.
2. Організаційно-економічний механізм державних закупівель.
3. Особливості та ефективність застосування пропагандистських методів регулювання в Україні та США.
4. Особливості та ефективність застосування економічних методів регулювання в Україні та країнах ЄС.

ТЕМА 1.4

ПРОГНОЗУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Питання для обговорення

1. Сутність стратегії соціально-економічної політики.
2. Сутність соціально-економічного прогнозування.
3. Система прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку.
4. Методи прогнозування.

Методичні вказівки щодо виконання завдань

Якісне засвоєння студентами навчального матеріалу теми перевіряється через виконання ними завдань самостійної роботи та виконання тестових завдань.

Для виконання завдань студенти мають вивчити лекційний матеріал і рекомендовану літературу.

Нормативно-правові акти: 1, 24
Основна література: 10, 12, 16, 21, 23
Допоміжна література: 15, 16, 33, 46

ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ

Дати відповіді на тестові запитання. Із запропонованих відповідей на поставлені питання слід вибрати одну або кілька, які у сукупності складатимуть найповнішу правильну відповідь.

ВАРІАНТ 1

Тест 1. Визначте сутність основних понять теорії прогнозування. До понять з колонки А доберіть правильні визначення з колонки Б.

А	Б
1. Прогноз – це:	а) опис можливих перспектив, станів, вирішень проблеми майбутнього;
2. Прогнозування – це	б) процес розроблення економічних прогнозів;
3. Економічне прогнозування – це	в) процес, який носить теоретично-пізнавальний характер;
4. Нормативний прогноз – це	г) визначення бажаного (можливого) стану розвитку явищ під цілеспрямованим впливом;
5. Пошуковий прогноз – це	д) процес розроблення прогнозів;
	е) науково обґрунтоване судження про можливий стан об'єкта у майбутньому

Тест 2. Охарактеризуйте особливості пошукового економічного прогнозу, обравши із запропонованих відповідей правильну:

1. Носить ймовірний характер.
2. Має рекомендаційний характер.
3. Дає загальні контури намічуваних цілей.
4. Містить науково обґрунтоване передбачення тенденцій соціально-економічного розвитку.
5. Містить систему економічних регуляторів.
6. Включає систему необов'язкових рекомендацій для суб'єктів господарювання.

Тест 3. Прокласифікуйте види прогнозів залежно від способу агрегування показників. До понять з колонки А доберіть правильні визначення з колонки Б.

1. Макроекономічні прогнози включають	а) прогнози трудових ресурсів	е) прогнози змін у структурі споживання
2. Макроструктурні прогнози включають	б) прогнози зрушень у структурі виробництва	є) прогнози паливно-енергетичного комплексу
	в) прогнози розвитку науки	ж) прогнози природних ресурсів
3. Галузеві прогнози включають	г) прогнози суспільного відтворення	з) прогнози розвитку добувних галузей
	д) прогнози потреб суспільства	і) прогнози розвитку соціальної сфери

Тест 4. Вкажіть, які види прогнозів з наведених далі є вихідними для розроблення узагальнюючих прогнозів.

1. Прогнози факторів економічного зростання.
2. Прогнози розміщення продуктивних сил.
3. Прогнози природних ресурсів.
4. Демографічні прогнози.
5. Макроструктурні прогнози.
6. Прогнози розвитку економіки.
7. Прогнози суспільних потреб.
8. Науково-технічні прогнози.
9. Соціальні прогнози.
10. Оперативні прогнози.

Тест 5. Залежно від способу прогнозування методи поділяються на:

1. Експертні і комбіновані.
2. Факторні і комбіновані.
3. Фактографічні і формалізовані.
4. Фактографічні і структурні.

Тест 6. За часовою ознакою цілі класифікуються на...

1. стратегічні, тактичні, оперативні;
2. головні, забезпечувальні;
3. загальні (для системи), часткові (для підсистем, елементів);
4. кінцеві, проміжні;
5. відповіді а, б, в, г – помилкові.

ВАРІАНТ 2

Тест 1. Визначте, яке з понять, наведених далі, є об'єктом економічного прогнозування:

1. Трудові ресурси	6. Соціальні гарантії
2. Виробничий потенціал	7. Соціальний захист
3. Природні явища	8. Наукові винаходи
4. Зовнішньоекономічна діяльність	9. Природні ресурси
5. Промисловий потенціал	10. Сільськогосподарський потенціал
11. Суспільні події	14. Науково-технічний потенціал
12. Водні ресурси	15. Об'єкти соціальної інфраструктури
13. Джерела енергії	

Тест 2. Перелічіть основні принципи економічного прогнозування.

1. Поступовості;	5. Альтернативності;
2. Системності;	6. Адекватності;
3. Збалансованості;	7. Планомірності;
4. Наукової обґрунтованості;	8. Тотожності.

Тест 3. Прокласифікуйте види прогнозів за об'єктами прогнозування.

До понять з колонки А доберіть правильні визначення з колонки Б.

1. Прогнози ресурсів включають	а) прогнози природних ресурсів	є) демографічні прогнози
2. Прогнози розвитку економіки включають	б) прогнози розміщення продуктивних сил	ж) прогнози науково-технічного прогресу
3. Прогнози суспільних потреб включають	в) прогнози процесів соціального розвитку	з) прогнози особистих потреб
	г) прогнози життєвого рівня	і) прогнози виробничих потреб
	д) зовнішньоекономічні прогнози	к) військово-стратегічні прогнози
	е) прогнози розвитку галузей	

Тест 4. Визначте часовий термін, на який розробляють наведені далі прогнози і прокоментуйте оцінки явищ, які в них закладаються. Доберіть правильні відповіді до колонки А з колонки Б.

А (прогнози)	Б (термін, оцінки)	
1. Оперативні	а) до одного року	е) містять загальні кількісні оцінки
2. Короткострокові	б) від 10 до 20 років	є) містять кількісно-якісні оцінки
	в) один місяць	ж) містять детально-комплексні оцінки
3. Середньострокові	г) квартал	з) містять якісно-кількісні оцінки
4. Довгострокові	д) від 3 до 5 років	

Тест 5. За рівнями агрегування показників прогнозування виділяють прогнози:

1. Макроекономічні.
2. Суспільні.
3. Галузеві.
4. Мікроекономічні.
5. Макроструктурні.

Тест 6. Згідно з теорією менеджменту стратегія – це...

1. детальний, всебічний комплексний план, спрямований на втілення місії організації;
2. чітко визначена мета існування організації, обумовлена самою її сутністю;
3. побудова соціально-орієнтованої ринкової економіки;
4. визначення цілей і засобів, форм і способів діяльності, які найбільше відповідають конкретним обставинам на даний момент;
5. відповіді а, б, в, г – помилкові.

РОЗРАХУНКОВЕ ЗАВДАННЯ

Використовуючи представлені у табл. 1 основні параметри грошово-кредитної політики, визначте:

величину номінального й реального ВВП у 2009 - 2013 рр.;

рівень монетизації економіки за аналізований період, його темпи зростання і темпи приросту;

темпи зростання і темпи приросту швидкості обертання грошей у країні.

Зробіть висновки.

Таблиця 1 Основні параметри грошово-кредитної політики

Дата	Грошова маса, млрдгрн (ГМ)	Швидкість обертання грошей, кількість обертів за рік (V)	Індекс цін (Іц)
На 01.01.2010	487,3	1,87	1,123
На 01.01.2011	598,4	1,81	1,091
На 01.01.2012	664,4	1,98	1,046
На 01.01.2013	771,1	1,83	1,002
На 01.01.2014	890,2	1,63	1,005

Методичні рекомендації до виконання завдання

Монетизація економіки - макроекономічний показник, що характеризує ступінь забезпеченості економіки грошима, необхідними для здійснення платежів і розрахунків, та відображає забезпеченість процесів виробництва та споживання відповідною грошовою масою. *Монетизація економіки* - це інтегральний показник, який відображає довіру суспільства до національної валюти, до політики монетарної влади, а також рівень кредитної активності.

Рівень монетизації ($P_{м.е.}$) є одним із показників, які характеризують економічний розвиток країни, і може бути індикатором ефективності роботи існуючого механізму грошової трансмісії.

Рівень монетизації економіки розраховується у відсотках як відношення грошової маси (грошового агрегату M_2 - готівка, грошові кошти на рахунках підприємств і внески населення в банках) до номінального ВВП. Цей показник обернено пропорційний до швидкості обертання грошей (V): при збільшенні рівня монетизації економіки швидкість обертання грошей зменшується і, навпаки.

Динаміка показника рівня монетизації економіки залежить від ступеня довіри суб'єктів економіки до національної грошової одиниці: чим вищим є рівень монетизації, тим більшим, за інших рівних умов, є попит на реальні гроші. У кінцевому рахунку, рівень монетизації економіки визначається рівнем розвитку економіки. Теоретично оптимальне його значення повинно перевищувати 50 %. Рівень монетизації економіки вважається достатнім тоді, коли його значення складає 70 % (або хоча б 60 %).

Швидкість обертання грошей (V) розраховується як відношення величини номінального ВВП до величини грошової маси (ГМ). *Швидкість обертання грошей* характеризує частоту, з якою кожна одиниця наявних в обороті грошей (гривня, долар тощо) використовується в середньому для реалізації товарів і послуг за певний період (рік, квартал, місяць).

Виходячи з відомого рівняння обміну І. Фішера, величину швидкості обертання грошей також можна визначити за формулою:

$$V = \frac{P \cdot Q}{M} * 100(1)$$

де V - швидкість обертання грошей;

P - середній рівень цін на товари та послуги;

Q - фізичний обсяг товарів та послуг, що реалізовані в даному періоді;

M - середня маса грошей, що перебуває в обороті за даний період.

З наведеної вище формули (2.1) виходить, що величина швидкості обертання грошей прямо пропорційно пов'язана з номінальним ВВП (P^*0) й обернено пропорційно - з обсягом маси грошей, що є в обороті.

Темпи зростання (ТЗ) і темпи приросту (ТП) показників визначаються за наступними формулами:

$$ТЗ = \frac{П_i}{П_{i-1}} * 100 \quad (2)$$

$$ТП = \frac{П_i - П_{i-1}}{П_{i-1}} * 100 \quad (3)$$

де $П_i$, $П_{i-1}$ - величини показників, які аналізуються, відповідно, за даний і попередній роки.

ПИТАННЯ ДЛЯ ДИСКУСІЇ

1. Охарактеризуйте стан реалізації стратегії економічної та соціальної політики України.

2. У чому полягає сутність соціально орієнтованої ринкової економіки як стратегічної мети соціально-економічного розвитку в Україні?

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

1. Що таке «стратегія соціально-економічного розвитку країни»?
2. Що таке «тактика»?
3. Які існують етапи цілепобудови?
4. Яким чином здійснюється ранжування цілей?
5. Що таке «пріоритети в економіці»?
6. Що виступає критерієм визначення пріоритетів?
7. Як класифікуються цілі?
8. Що таке прогнозування?
9. Що таке методи прогнозування?
10. Що є основою державного прогнозування?
11. Що таке «концепція соціально-економічної політики»?
12. Що таке «соціально-економічне прогнозування (СЕП)»?
13. Що таке «гіпотеза» як форма наукового передбачення?
14. Які основні функції СЕП?
15. Що таке «ретроспекція», «діагноз» і «проекція» як стадії наукового аналізу соціально-економічних процесів?
16. У чому полягає сутність принципів СЕП?
17. Яким чином класифікуються соціально-економічні прогнози?
18. Яким чином класифікуються методи прогнозування?
19. У чому полягає сутність експертних методів прогнозування?
20. У чому полягає сутність екстраполяції як методу прогнозування?
21. У чому полягає сутність моделювання як методу прогнозування?

РЕФЕРАТИ ДЛЯ ДИСКУСІЙНОГО ОБГОВОРЕННЯ ТЕМИ

1. Прогнозування в системі державного регулювання економіки.
2. Співвідношення прогнозування і планування у сучасній системі державного регулювання економіки України.
3. Основні принципи економічного та соціального прогнозування.
4. Система прогнозів: характеристика класифікація.
5. Економічне прогнозування: суть, предмет, об'єкти та функції.

ТЕМА 1.5 МАКРОЕКОНОМІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ

Питання для обговорення

1. Місце макроекономічного планування в системі державного регулювання економіки та види макроекономічних планів.
2. Індикативне планування.
3. Основи методології індикативного планування.
4. Методи планування.

Методичні вказівки виконання завдань теми:

Якісне засвоєння студентами навчального матеріалу теми перевіряється через виконання ними завдань самостійної роботи, виконання тестових та розрахункових завдань.

Для виконання завдань студенти мають вивчити лекційний матеріал і рекомендовану літературу.

Нормативно-правові акти: 1, 24

Основна література: 10, 12, 16, 21, 23

Допоміжна література: 15, 16, 33, 46

ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ

Дати відповіді на тестові запитання. Із запропонованих відповідей на поставлені питання слід вибрати одну або кілька, які у сукупності складатимуть найповнішу правильну відповідь.

Тест 1. Перелічіть форми макроекономічного планування:

1. державне	2. індикативне	3. приватне
4. директивне	5. банківське	6. експортне
7. інформаційне	8. стратегічне	9. імпортне

Тест 2. Що є основою директивного планування:

1. централізована система постачання ресурсів;
2. абсолютизація державної форми власності;

3. рівноправ'я усіх форм власності;
4. творчий підхід до визначення і здійснення найбільш важливих дій;
5. утворення довготермінової стійкої відповідності між діямисистеми, її ринковими шансами та внутрішнім потенціалом.

Тест 3. В чому суть індикативного планування:

1. уряд впливає на розвиток національної економіки виключно адміністративними методами;
2. державне регулювання економіки відбувається тільки за правовими методами;
3. уряд впливає на економіку держави за допомогою координації діяльності виробників і забезпечення їх інформацією;
4. уряд впливає на економіку тільки за морально-етичними або пропагандистськими методами.

Тест 4. Основою індикативного планування є:

1. директивне планування;
2. комплексно-цільові програми;
3. бюджетне планування;
4. власні прогнози, бізнес-плани суб'єктів підприємницької діяльності;
5. ретроспективний аналіз економічного і соціального становища держави та прогнози його розвитку.

Тест 5. Які типи показників передбачає індикативний план:

1. прогнозні;	2. директиви;	3. державні;
4. комплексні;	5. розрахункові;	6. нормативні;
7. прямі;	8. базисні;	9. економічні;

Тест 6. Перелічіть особливості, які істотно відрізняють індикативне планування від директивного.

1. Індикативне планування має рекомендаційний характер для суб'єктів ринкових відносин.
2. Індикативне планування дає змогу здійснювати коригування програм (плану) розвитку економіки залежно від змін у розвитку ринку.
3. Індикативне планування принципово відрізняється від директивного способами реалізації поставлених планом цілей.
4. Показники індикативного планування є адресними, на їх досягнення мають бути націлені державні органи.
5. Показники індикативного плану втілюються у життя для суб'єктів ринку лише через цілеспрямовану систему адміністративних регуляторів.

Тест 7. Із запропонованих відповідей відберіть ту, яка, на Ваш погляд, найголовніше характеризує мету індикативного планування.

1. Метою індикативного планування є пізнання економічних законів і на їх основі вироблення відповідної тактики і політики з метою активних дій на соціально - економічні процеси.

2. Метаіндикативного планування - реалізація державного впливу на соціальний розвиток на базі обґрунтування та розроблення відповідної стратегії, тактики і політики із засобами їх реалізації.

3. Мета індикативного планування - інструментарій пізнання економічних законів для здійснення активних дій, спрямованих на вирішення глобальних завдань, які формує Уряд України.

Тест 8. Вкажіть, яка з запропонованих відповідей найбільш правильно характеризує природу показників індикативного плану.

1. Показники індикативного плану є адресними, тобто обов'язковими для виконання усіма суб'єктами ринкових відносин.

2. Показники індикативного плану виражають основні напрями економічного і соціального розвитку і виступають орієнтирами, досягнення яких повинні добиватися державні органи шляхом застосування адміністративних методів управління.

3. Показники індикативного плану виражають основні напрями економічного та соціального розвитку не є адресними і виступають орієнтирами, досягнення яких повинні добиватись державні органи шляхом застосування різних стимулюючих заходів і економічних важелів.

Тест 9. Індикативне макроекономічне планування властиве:

1. ринковій економіці;
2. командній економіці;
3. перехідній економіці;
4. змішаній економіці;
5. монополізованій економіці.

РОЗРАХУНКОВЕ ЗАВДАННЯ

На основі даних, наведених далі:

1. Розрахувати потребу і визначити обсяг виробництва і постачання основних видів будівельних матеріалів, які контролюються державою для забезпечення будівництва незавершених об'єктів соціально-культурної сфери області.

2. Скласти зведений баланс виробництва і споживання основних будівельних матеріалів/ без урахування потреб ринкового фонду/

3. На основі аналізу виконання розрахунків з робити висновки про рівень матеріальної забезпеченості будівельних програм області за видами будівельних робіт, які контролюються державою, і реальності їх забезпеченості матеріальними ресурсами будівельного призначення.

Вихідні дані:

1. У середній нормі витрат будівельних матеріалів на 1 тис. грн. БМР характеризується такими даними:

прокат чорних металів, т	- 0,4
лісо- та пиломатеріали, м ³	- 3,0
цемент, т	- 1,9
стінові матеріали, тис. шт. ум. цегли	- 1,5
збірні залізобетонні вироби, м ³	- 2,4
віконне скло, м ²	- 3,0

2. Диференціація за видами будівництва наведена у таблиці.

Таблиця 1. У середній нормі витрат основних будівельних матеріалів за видами будівельних робіт*

Вид будівельних робіт	Прокат чорних металів, т	Лісо-матеріали, м ³	Цемент, т	Віконне скло, м ²	Стінові матеріали, тис. шт. умовної цегли	Залізобетонні вироби, м ³
1. Житлове	84	152	112	118	119	82
2. Культурно-побутове	76	134	94	106	117	84
3. Комунальне	93	114	92	92	103	95

* диференціація норм витрат за видами будівництва наведена у відсотках до усереднених норм витрат

4. Обсяг капітальних вкладань в об'єкти соціально-культурної сфери регіону у розрахунковому періоді становитиме 150 млн. грн. з них 83% становитимуть будівельно-монтажні роботи. За попередніми розрахунками обсяг будівельно-монтажних робіт поділятиметься за видами будівельних робіт у такий спосіб, %: житлове будівництво - 21, культурно-побутове – 12,6, комунальне – 14,2.

5. Окрім потреби в будівельних матеріалах на виконання будівельно-монтажних робіт в регіоні, частина їх – відповідно до укладання

угоднаправлятиметься за межі регіону. При цьому вивезення лісоматеріалів становитиме 10 тис.м³, стінових матеріалів – 12 млн. шт. ум., збірних залізобетонних виробів – 2,8 тис.м³.

6. За станом на 1.01 розрахункового року у будівельно-монтажних організаціях і на складах підприємств по виробництву будівельних матеріалів області передбачаються залишки будівельних матеріалів у таких обсягах: прокат чорних металів - 8.6 тис. т., лісо- і пиломатеріалів – 2,6 тис. м³, віконне скло – 2,6 тис. м², стінові матеріали – 23,7 млн. шт. ум. цегли, збірні залізобетонні вироби – 8,4 тис. м³, цемент – 0,7 тис. т.

7. Наприкінці прогнозного року передбачається зникання залишків умовних будівельних матеріалів, а саме %: прокату чорних металів – 15, лісо-та пиломатеріалів – на 8, цементу – на 4, віконного скла – 12.

8. Потреби області в основних будівельних матеріалах задовольняються як за рахунок власного виробництва, так і шляхом завезення із – за меж області. Щодо окремих видів будівельних матеріалів, то відсоток забезпечення потреби шляхом власного виробництва становить, %: чорних металів – 0, лісо- і пиломатеріалів – 8, цемент – 0, віконне скло – 0, стінові матеріали – 96, збірні залізобетонні вироби – 82.

9. Обсяг завезення будівельних матеріалів, що виробляються на території області, становить, %: прокат чорних металів – 87 (до потреби), віконне скло – 94, цемент – 79, лісо- і пиломатеріали – 67, стінові матеріали – 1,4, збірні залізобетонні вироби – 3,4.

10. Надходження з місцевих джерел становлять: по лісо- і пиломатеріалах - 98 тис.м³. стінових матеріалах – 42,74 тис. шт. ум. цегли.

Методичні вказівки до виконання розрахункового завдання

Для виконання завдання слід розрахувати згідно з вихідними умовами обсяг будівельно-монтажних робіт.

Використовуючи усереднені норми витрат основних будівельних матеріалів та їх диференціацію (наведену у відсотках – див. табл.1). Визначити аналогічні показники таблиці в абсолютних числах.

Потребу в основних будівельних матеріалах за видами будівельних робіт розрахувати нормативним методом.

Скласти зведений баланс виробництва і споживання основних будівельних матеріалів (табл.2).

Завершити виконання завдання слід аналізом даних зведеного балансу забезпеченості території основними будівельними матеріалами, які контролюються державою, виявленням їх дефіциту або надлишку і на цій основі виробити пропозиції та заходи щодо нормалізації ситуації на ринку будівельних матеріалів та інвестицій.

Таблиця 23 Введений баланс виробництва і
споживання основних видів будівельних матеріалів на
капітальне будівництво регіону в плановому році

Вид будівельних матеріалів	Залишки на початок року	Виробництво	Ввезення із-за меж регіону	Надходження із місцевих джерел	Всього	Виробничо-експлуатаційні потреби	Ринковий фонд	відшкодування природних	Залишки на кінець року	Вивіз за межі регіону	Надлишок / Дефіцит
Прокат чорних металів, тис. т	8,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Пило- і лісоматеріалів, тис. м ³	2,6	-	-	98,0	-	-	-	-	-	10,0	-
Цемент, тис. т	0,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Віконне скло, тис. м ²	2,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Стінові матеріали, млн. шт. ум. цегли	23,7	-	-	42,74	-	-	-	-	-	12,0	-
Збірні залізобетонні вироби, тис. м ³	8,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Розрахункове завдання 2.

Розрахувати обсяг валового внутрішнього продукту (ВВП) на стадії утворення первинних доходів і кінцевого використання, а також обсяг чистого внутрішнього продукту (ЧВП). Вихідні дані для розрахунків подано у табл. 1. Зробити висновки.

Таблиця 1 Вихідні дані для розрахунків (у млрд грн)

Показники	Значення показника
Амортизаційні відрахування	18
Валові приватні внутрішні інвестиції	82,5
Заробітна плата найманих працівників	327
Відрахування на соціальні заходи	124,5
Податки на виробництво та імпорту	30
Чистий експорт товарів і послуг	16,5
Державні витрати	135
Валовий прибуток, змішаний дохід	67,5
Субсидії на виробництво та імпорту	3
Кінцеві споживчі витрати домогосподарств на товари та послуги	330

Методичні рекомендації до виконання завдання

ВВП на стадії утворення первинних доходів (методу за доходами) розраховується як сума всіх видів факторних доходів (оплата праці

найманих працівників; податки на виробництво та імпорту за винятком субсидій, пов'язаних з виробництвом; валовий прибуток, змішаний дохід).

ВВП на стадії кінцевого використання (методу за витратами) розраховується як сума видатків усіх економічних агентів, які використовують ВВП: домогосподарств, фірм, держави й іноземців, які експортують товари з даної країни:

$$\text{ВВП} = \text{В} + \text{I} + \text{Д} + \text{Е} \quad (1)$$

де $V_{\text{кінцспож}}$ - кінцеві споживчі витрати домогосподарств на товари й послуги (за винятком видатків на придбання житла), грн;

$I_{\text{приввнуТр}}$ - чисті приватні внутрішні інвестиції, які розраховуються як різниця між валовими приватними внутрішніми інвестиціями (на будівництво будинків і споруджень, придбання устаткування, машин, нових технологій, створення товарно-матеріальних запасів тощо) й амортизацією (споживання основного капіталу), і характеризують чистий приріст обсягу нагромадженого капіталу, грн;

Д - державні видатки (на утримання армії, апарата управління, виплату заробітної плати тощо). Усі державні трансфертні платежі вилучаються з розрахунків, оскільки вони є формою перерозподілу, грн;

E_c - чистий експорт товарів і послуг за кордон (розраховується як різниця між експортом й імпортом товарів і послуг).

ЧВП розраховується як різниця між ВВП і амортизацією.

ПИТАННЯ ДЛЯ ДИСКУСІЇ

1. Розкрийте особливості забезпечення розроблення плану інформаційною базою.
2. У чому полягають особливості між прогнозуванням та плануванням в забезпеченні державного регулювання економіки?
3. Які вимоги висуваються до розроблення плану?
4. Якими організаційно-економічними засобами забезпечується реалізація індикативних макроекономічних планів?

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ ЗНАТЬ

1. Що таке «макроекономічне планування»?
2. У чому полягає сутність директивного стратегічного та індикативного планування?
3. Охарактеризуйте принципи макроекономічного планування.
4. Яким чином класифікуються показники макроекономічних планів?
5. У чому полягає сутність балансового методу планово-економічних розрахунків?
6. Яким чином класифікуються баланси?

7. У чому полягає сутність нормативного методу планово-економічних розрахунків?

8. Що таке «нормативи місткості» та «нормативи витрат», як вони використовуються в практиці планово-економічних розрахунків?

9. Яким чином побудовано систему норм і нормативів?

РЕФЕРАТИ ДЛЯ ДИСКУСІЙНОГО ОБГОВОРЕННЯ ТЕМИ:

1. Зміст і особливості індикативного планування в Україні.
2. Історичний досвід використання індикативного планування у світовій практиці державного регулювання економіки.
3. Функції Міністерства економіки у формуванні індикативних планів.
4. Інформаційна база державного індикативного плану.

ТЕМА 1.6 ПРОГРАМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Питання для обговорення

1. Суть державного програмування: головні завдання та мета.
2. Цільові комплексні програми: зміст та структура, показники.
3. Державні програми економічного і соціального розвитку України.

Методичні вказівки виконання завдань теми

Якісне засвоєння студентами навчального матеріалу теми перевіряється через виконання ними завдань самостійної роботи, виконання тестових та розрахункових завдань.

Для виконання завдань студенти мають вивчити лекційний матеріал і рекомендовану літературу.

Нормативно-правові акти: 1, 24

Основна література: 10, 12, 16, 21, 23

Допоміжна література: 15, 16, 33, 46

ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ

Дати відповіді на тестові запитання. Із запропонованих відповідей на поставлені питання слід вибрати одну або кілька, які у сукупності складатимуть найповнішу правильну відповідь.

Тест 1. Користуючись наведеними відповідями, визначте основні рівні планової роботи в Україні.

1. Макроекономічний.

2. Народногосподарський.
3. Відомчий.
4. Галузевий.
5. Міністерський.
6. Регіональний.
7. Рівеньпервинної ланки.
8. Соціальний.

Тест 2. За видами комплексні цільові програми є:

1. соціально-економічні та науково-технічні;
2. організаційні та цільові;
3. регіональні та виробничі;
4. міжрегіональні;
5. екологічні.

Тест 3. Загальну мету програми розрізняють у:

1. функціональному розрізі;
2. структурному розрізі;
3. предметному розрізі;
4. соціально-економічному розрізі.

Тест 5. Державна програма економічного і соціального розвитку країни розробляється:

1. один раз на півроку;
2. щороку взаємо-узгоджено з державним бюджетом на наступний рік;
3. один раз на два роки взаємо-узгоджено з державним бюджетом на наступний рік;
4. щороку, не узгоджуючи з держбюджетом.

Тест 6. Структурно визначена послідовність комплексу робіт (дій), які ведуть до розв'язання конкретної задачі або досягнення цілі (підцілі) програми, називається...

1. організаційно-економічним механізмом реалізації ЦКП;
2. основним показником ЦКП;
3. заходом ЦКП;
4. деревом цілей ЦКП;
5. життєвим циклом ЦКП.

Тест 7. Чергування етапів програмно-цільового планування здійснюється у такій послідовності...

1. вихідне завдання на розроблення ЦКП – відбір проблем, що підлягають програмному розв'язанню – розроблення проекту ЦКП – затвердження ЦКП – реалізація ЦКП – звіт про виконання ЦКП;
2. вихідне завдання на розроблення ЦКП – розроблення проекту ЦКП – відбір проблем, що підлягають програмному розв'язанню – затвердження ЦКП – реалізація ЦКП – звіт про виконання ЦКП;
3. відбір проблем, що підлягають програмному розв'язанню – розроблення проекту ЦКП – затвердження ЦКП – вихідне завдання на розроблення ЦКП – реалізація ЦКП – звіт про виконання ЦКП;
4. відбір проблем, що підлягають програмному розв'язанню – вихідне завдання на розроблення ЦКП – розроблення проекту ЦКП – затвердження ЦКП – реалізація ЦКП – звіт про виконання ЦКП.

РОЗРАХУНКОВЕ ЗАВДАННЯ

Розрахунковезавдання№ 1.

Визначити обсяг централізованих капітальних вкладень, необхідних для введення в дію житлової площі.

1. Чисельність населення, що потребує поліпшення житлових умов за рахунок державних централізованих капітальних вкладень, - 3000 тис. чол.

2. Норматив забезпеченості населення загальною площею квартир – 18,4 м²/чол.

3. Уведення в дію житла за рахунок капітальних вкладень минулих років – 52500 тис. м².

4. Виведення з експлуатації житла, що знаходиться у користуванні населення, потреба у житлЯкого забезпечується централізовано – 4850 тис. м².

5. Питомі капітальні вкладення на будівництво житла – 4000 грн./ м².

Розрахунковезавдання№ 2.

Оцінити структуру і динаміку ВВП у фактичних цінах, використовуючи дані, що наведено у табл. 1. Зробити висновки.

Таблиця 1 ВВП в Україні за категоріями кінцевого використання (у млн 11. грн)

Показники	2011 рік	2012 рік	2013 рік
Валовий внутрішній продукт	розрахувати	розрахувати	розрахувати
Кінцеві споживчі витрати:	1 105 201	1 269 601	1 350 220
домашніх господарств	857306	986 540	1 057 781
некомерційних організацій	9197	10 245	10 765
сектору загального державного управління:	238698	272 816	281 674
індивідуальні споживчі витрати	157746	182 286	189 078

Показники	2011 рік	2012 рік	2013 рік
колективніспоживчівитрати	80952	90 530	92 596
Валове нагромадження основного капіталу	247 850	265 349	264 336
Зміна запасів матеріальних оборотних коштів	34 091	-8 737	-36 105
Придбаннязавиключеннямвибуття цінностей	533	23	243
Експорт товарів і послуг	707 953	717 347	681 899
Імпорт товарів і послуг	-779 028	-835 394	-805 662

Методичні рекомендації до виконання завдання

ВВП на стадії використання (витратний метод) розраховується як сума кінцевого споживання товарів та послуг, валового нагромадження, сальдо експорту-імпорту товарів та послуг. У свою чергу, *валове нагромадження включає*: валове нагромадження основного капіталу; зміну запасів матеріальних оборотних коштів; чисте придбання цінностей (придбання за виключенням вибуття цінностей).

Структура ВВП характеризується питомою вагою кожної складової. *Питома вага* (ПВ_a), або частка показника a_i (кожна категорія кінцевого використання) у показнику A_i (величина ВВП), визначається за формулою:

$$ПВ_a = \frac{a_i}{A_i} * 100(2)$$

Розрахунковезавдання№ 3.

На підставі даних, наведених у табл. 3, розрахувати реальний ВВП України у зазначені роки, темпи зростання й приросту реального й номінального ВВП, а також визначити темпи інфляції.

Таблиця 3 Номінальний ВВП та індекс цін в Україні 2010 - 2013 рр.

Показники	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік
Номінальний ВВП, млрд грн	1 082,6	1 316,6	1 408,8	1 454,9
Індекс цін	1,091	1,046	1,002	1,005

Методичні рекомендації до виконання завдання

Реальний ВВП розраховується за допомогою коректування номінального ВВП на індекс цін (відношення номінального ВВП та індексу цін).

Темпи зростання (ТЗ) і *темпи приросту* (ТП) визначаються за формулами (2) і (3).

Для розрахунків *темпу інфляції* використовується формула:

$$T_i = \frac{I_{ц1} - I_{ц0}}{I_{ц0}} * 100 \quad (3)$$

де $I_{ц1}$, $I_{ц0}$ - відповідно індекси цін у поточному і попередньому роках.

Розрахунковезавдання № 4.

Проаналізувати абсолютне та відносне зростання (спад) величини номінального ВВП у динаміці, а також величини ВВП на душу населення країни.

Побудувати графік, що відображає тенденції зміни величини ВВП на душу населення в Україні за роками. Зробити обґрунтовані висновки.

Таблиця 1. Динаміка номінального ВВП та середньорічної чисельності населення України

Роки	Номінальний ВВП (у фактичних цінах), млн грн	Середньорічна чисельність населення, тис. осіб
2006	544 153	46 646,0
2007	720 731	46 372,7
2008	948 056	46 143,7
2009	913 345	45 962,9
2010	1 082 569	45 778,5
2011	1 316 600	45 633,6
2012	1 408 889	45 553,0
2013	1 454 900	45 489,6

Стан розвитку країни можна оцінити за допомогою показника "ВВП у розрахунку на душу населення", тобто ВВП у розрахунку на 1 особу:

$$ВВП_{1особу} = \frac{ВВП_H}{Ч_{сер}} \quad (1)$$

де $ВВП_H$ - номінальний ВВП, грн;

$Ч_{сер}$ - середньорічна чисельність населення, осіб.

Абсолютне зростання (спад) величини показника у даному році (звітному) порівняно з показником попереднього року визначається на основі розрахунку показника "*абсолютне відхилення*". Цей показник може мати *позитивне значення* (спостерігається зростання показника у даному році порівняно з попереднім роком) або *від'ємне значення* (спостерігається спад показника у даному році порівняно з попереднім роком). Розрахунок абсолютного відхилення показника у даному році порівняно з попереднім здійснюється за наступною формулою:

$$АВ = П_i - П_{иi} \quad (2)$$

де $П_i$, $П_{иi}$ - величини показників, які аналізуються, відповідно, за даний і попередній роки.

Відносне зростання (спад) величини показника у даному році (звітному) порівняно з показником попереднього року визначається на основі розрахунку

показників "темпи зростання" і "темпи приросту", які визначаються за формулами (2) і (3).

Розрахунок основних показників рекомендується проводити у табл. 2

Таблиця 2. Розрахункові дані

Роки	Номінальний ВВП			ВВП на душу населення		
	АВ, млнгрн	ТЗ, %	ТП, %	АВ, грн/особу	ТЗ, %	ТП, %
2006						
2007						
2008						
2009						
2010						
2011						
2012						
2013						
2014						
2015						

Розрахунковезавдання№ 5. На основі даних, представлених у табл. 3 визначте темпи зростання і темпи приросту величини державного та гарантованого державою боргу України (загального боргу України), а також окремо зовнішнього і внутрішнього боргу за аналізований період. Здійсніть аналіз розрахованих показників. Зробіть висновки.

Таблиця 3 Вихідні дані для розрахунків (у млнгрн)

Період	Загальний борг	Зовнішній борг	Внутрішній борг
на 01.01.2013	515 510,5	308 999,8	206 510,7
на 01.02.2013	527 451,8	309 852,8	217 599,0
на 01.03.2013	531 925,9	304 804,1	227 121,8
на 01.04.2013	538 852,2	302 955,6	235 896,6
на 01.05.2013	553 392,7	313 029,8	240 362,9
на 01.06.2013	548 154,1	301 178,5	246 975,6
на 01.07.2013	545 095,7	293 695,2	251 400,5
на 01.08.2013	553 265,1	294 776,9	258 488,2
на 01.09.2013	546 336,1	288 244,7	258 091,4
на 01.10.2013	552 000,5	290 471,5	261 529,0
на 01.11.2013	550 215,2	289 616,1	260 599,1
на 01.12.2013	549 463,4	280 223,4	269 240,0
на 01.01.2014	584 114,1	300 025,4	284 088,7

Методичні рекомендації до виконання завдання

Темпи зростання (ТЗ) і темпи приросту (ТП) визначаються за формулами (2) і (3).

Розрахунок основних показників рекомендується проводити у табл.4.

Таблиця 4 Вихідні дані

Період	Загальний борг		Зовнішній борг		Внутрішній борг	
	ТЗ, %	ТП, %	ТЗ, %	ТП, %	ТЗ, %	ТП, %
1	2	3	4	5	6	7
на 01.01.2013						
на 01.02.2013						
на 01.03.2013						
на 01.04.2013						
на 01.05.2013						
на 01.06.2013						
на 01.07.2013						
на 01.08.2013						
на 01.09.2013						
на 01.10.2013						
на 01.11.2013						
на 01.12.2013						
на 01.01.2014						

ПИТАННЯ ДЛЯ ДИСКУСІЇ

1. Чим відрізняються Прогноз економічного і соціального розвитку України та Державна програма економічного і соціального розвитку України?
2. Чим обумовлене застосування програмно-цільового методу планування?
3. Охарактеризуйте функції соціально-економічних і науково-технічних програм.
4. Охарактеризуйте Державні програми економічного і соціального розвитку (ДПЕСР) України як форми макроекономічного планування в Україні.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ ЗНАТЬ

1. Охарактеризуйте структуру ДПЕСР України.
2. Що таке «розрізи ДПЕСР України»?
3. Що таке «державне програмно-цільове планування»?
4. Чим зумовлене застосування програмно-цільового методу планування?
5. Що таке «соціально-економічна проблема»?
6. Що таке «цільова комплексна програма (ЦКП)»?
7. Етапи формування цільових, наукових і науково-технічних програм.
8. Структура програм економічного і соціального розвитку області.

9. Назвати структуру індикативного плану.
10. Яким чином класифікуються ЦКП?
11. Що таке «етапи програмно-цільового планування»?
12. Яким чином чергуються етапи програмно-цільового планування?
13. Які основні вимоги до цілей у програмно-цільовому плануванні?
14. Хто є учасником програмно-цільового планування?
15. Що таке «захід ЦКП»?
16. У чому полягає сутність контролю за реалізацією ЦКП?

РЕФЕРАТИ ДЛЯ ДИСКУСІЙНОГО ОБГОВОРЕННЯ ТЕМИ

1. Програмування соціально-економічного розвитку регіону.
2. Програмування соціально-економічного розвитку країни.
3. Фінансове програмування як метод макроекономічної політики.

МОДУЛЬ 2

ЗАГАЛЬНІ НАУКОВІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

ТЕМА 2.1

ПРЕДМЕТ І ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Питання для обговорення

1. Економіка і політика: сутність і взаємозв'язок.
2. Сутність, принципи і складові економічної політики.
3. Концепції економічної політики.

Методичні вказівки до виконання завдань теми

Якісне засвоєння студентами навчального матеріалу теми перевіряється через виконання ними завдань самостійної роботи, виконання тестових та розрахункового завдань.

Для виконання завдань студенти мають вивчити лекційний матеріал і рекомендовану літературу.

Нормативно-правові акти: 1, 23, 24, 25, 67, 68, 70

Основна література: 3, 15, 19

Допоміжна література: 1, 24, 25

ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ

Дати відповіді на тестові запитання. Із запропонованих відповідей на поставлені питання слід вибрати одну або кілька, які у сукупності складатимуть найповнішу правильну відповідь.

Тест 1.Що вивчає економічна політика?

1. механізм використання економічних законів
2. механізм дії об'єктивних економічних законів
3. механізм дії суб'єктивних економічних законів
4. механізм використання юридичних законів

Тест 2.Відомий англійський економіст А. Маршалл визначав економіку як:

1. учення про нормальну життєдіяльність людства
2. учення про економічну діяльність країни
3. учення про домогосподарства, підприємства (фірми)
4. учення про юридичну діяльність країни

Тест 3. Діяльність суспільних класів, груп, партій, організацій, еліт, відповідно до всіх інтересів і цілей – це?

1. Політика
2. Держава
3. Економіка
4. Країна

Тест 4. Хто з вчених вважає, що поняття «політика» має надзвичайно широкий зміст і охоплює всі види діяльності із самостійного управління

1. Платон
2. Арістотель
3. Вебер
4. Сократ

Тест 5. Метою економічної політики є:

1. Досягнення норм майнових відносин, видів та рівнів податків
2. Досягнення якнайвищого рівня національного добробуту
3. Досягнення норм економічної стабільності
4. Досягнення рівня максимального фінансування

Тест 6. О. Бісмарк називав політику:

1. Мистецтвом можливого
2. Мистецтвом управління
3. Мистецтвом керування
4. Мистецтвом економії

Тест 7. Носії економічної політики та носії впливу на економічну політику – це?

1. Групи економічної політики
2. Функції економічної політики
3. Види економічної політики
4. Механізми економічної політики

Тест 8. Цілі та завдання, які становлять соціальні суб'єкти виходять зі своїх інтересів, а також інструменти, за допомогою яких ці цілі досягаються – це?

1. Економічна політика
2. Юридична політика
3. Управлінська політика
4. Місцева політика

Тест 9. В якому році в Україні неможливо було розв'язати проблему реформування цін, не визначившись у питаннях рівня монополізації виробництва, податкової політики, побудови банківської системи:

1. 1975 р.
2. 1990 р.
3. 2010 р.
4. 2015р.

Тест 10. Хто з відомих економістів розробив оптимальну функцію добробуту та функцію мінімізації витрат, а також включив до моделі витрат, пов'язаної, з переходом від використання одних інструментів до інших?

1. Генрі Тейлор
2. Я. Тінберген
3. Р. Лукасов
4. М. Русаков

ПИТАННЯ ДЛЯ ДИСКУСІЇ

1. Основні теорії економічної політики (ЕП).
2. Досвід здійснення ЕП в Україні та зарубіжних країнах.
3. Зв'язок навчальної дисципліни «ЕП» з іншими навчальними дисциплінами.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

1. Чим відрізняється економічна політика від економічної теорії?
2. Що таке економіка?
3. Хто відноситься до основних агентів економіки?
4. Дати тлумачення поняття «політика»?
5. Як поділяється політика в державному регулюванні економіки?
6. Поясніть, яка роль належить економічній політиці?
7. Що є предметом економічної політики?
8. Розкрийте суб'єкти економічної політики.
9. Поясніть основні цілі та завдання економічної політики.
10. На яких загальних принципах базується економічна політика?
11. Що є економічною тактикою?
12. Назвіть концепції економічної політики.
13. Що таке економічна тактика?

РЕФЕРАТИ ДЛЯ ДИСКУСІЙНОГО ОБГОВОРЕННЯ ТЕМИ

1. Права політики, економіки: їх взаємозв'язок і взаємодія
2. Господарство України в період «воєнного комунізму та нової економічної політики»
3. Політичні конфлікти та економічні принципи.

ТЕМА 2.2 ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ І РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Питання для обговорення

1. Теорія суспільного вибору в економічній політиці.
2. Система цілей економічної політики.
3. Механізм реалізації економічної політики.

Методичні вказівки до виконання завдань теми

Якісне засвоєння студентами навчального матеріалу теми перевіряється через виконання ними завдань самостійної роботи та виконання тестових завдань.

Для виконання завдань студенти мають вивчити лекційний матеріал і рекомендовану літературу.

Нормативно-правові акти: 1, 33, 34, 35, 40, 41, 42, 43, 60

Основна література: 4, 5, 8, 15

Допоміжна література: 1, 3, 12, 25, 26

ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ

Дати відповіді на тестові запитання. Із запропонованих відповідей на поставлені питання слід вибрати одну або кілька, які у сукупності складатимуть найповнішу правильну відповідь.

Тест 1. Назвіть концепції державної економічної політики

1. Аналіз стану економіки, з якої починається реальна державна економічна політика
2. Аналіз відповідності інтересам системи
3. Аналіз застосування інструментів державного регулювання
4. Аналіз застосування економічних показників

Тест 2. Скільки етапів триває політичний цикл?

1. 3
2. 4
3. 5
4. 6

Тест 3. Фінансова, грошова, цінова політика; структурна політика; аграрна політика; соціальна політика; регіональна економічна політика; зовнішньоекономічна політика – це?

1. План соціально-економічного розвитку держави
2. План розвитку економічної політики
3. План розвитку законодавчої політики
4. План розвитку місцевої економіки

Тест 4. Що розглядає державну економічну політику як результат діяльності державних інститутів, котрі використовують адміністративні процедури?

1. Інституціоналізм
2. Бюрократизм
3. Парламентаризм
4. Всі відповіді правильні

Тест 5. Державна економічна політика як раціональний вибір у конкурентній боротьбі двох найвпливовіших сторін у суспільстві або уряді – це?

1. Теорія суспільного вибору
2. Теорія ігор
3. Теорія відкритих систем
4. Теорія закритих систем

Тест 6. Державна економічна політика як наслідок відповіді політичної системи на запити й потреби відповідних структур і чинників зовнішнього середовища – це?

1. Теорія суспільного вибору
2. Теорія ігор
3. Теорія відкритих систем
4. Теорія закритих систем

Тест 7. Державна політика як результат діяльності індивідів яка виходить з усвідомлення власних інтересів і прийняття відповідних рішень і яка має принести їм певну вигоду – це?

1. Теорія суспільного вибору
2. Теорія ігор
3. Теорія відкритих систем
4. Теорія закритих систем

Тест 8. Хто вважав, що пошук політичної ренти – це бажання отримати економічну ренту за допомогою політичного процесу?

1. Г. Крюгер
2. Дж. Бюкенен
3. П. Рублін
4. Сократ

Тест 9. Назвіть рівні державної економічної політики.

1. Макрорівень, у глобальних масштабах країни
2. Мезорівень, аналіз між економічною стороною в цілому та рівнем окремих сторін
3. Мікрорівень, на якому розв'язуються локальні проблеми
4. Всі відповіді вірні

Тест 10. Назвіть методи оцінки економічної ефективності

1. Витрати – цілі, витрати – умови
2. Витрати – вигоди, витрати – ефективність
3. Витрати – реалізація, витрати – наслідки
4. Витрати – прибуток, витрати – ціна

ПИТАННЯ ДЛЯ ДИСКУСІЇ

1. Сутність, мета та основні завдання ДЕП
2. Принципи реалізації ДЕП та їх застосування на практиці

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ ЗНАТЬ

1. Поясніть концепції економічної політики.
2. Обґрунтуйте етапи державної економічної політики.
3. Назвіть основні принципи державної економічної політики.
4. Назвіть основні моделі розроблення державної економічної політики.

5. Які існують вимоги до складання плану соціально-економічного розвитку держави?
6. Назвіть види політики, та обґрунтуйте їх значення.
7. Назвіть теоретичні підходи до вивчення державної економічної політики.
8. Що таке економічна бюрократія?
9. Що є кінцевою умовою боротьби с бюрократією?
10. Що є об'єктивною метою державної політики?
11. Назвіть найважливіші характеристики державної економічної політики.
12. Як відбувається формування системи цілей державної економічної політики?
13. Які чинники забезпечують стабільний рівень цін?
14. Назвіть принципи розроблення цілей державного регулювання економіки?
15. В чому полягає зміст забезпечення реалізації державної економічної політики.
16. Які існують методичні підходи до реалізації державної економічної політики?
17. Охарактеризуйте типи учасників реалізації економічної політики.
18. Як відбувається взаємодія державних органів із групами інтересів?
19. Як відбувається оцінка державної економічної політики?

РЕФЕРАТИ ДЛЯ ДИСКУСІЙНОГО ОБГОВОРЕННЯ ТЕМИ

3. Політика економічного зростання в національній економіці
4. Правові інформаційні та складові економічної політики України.

ТЕМА 2.3 МЕТОДИ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Питання для обговорення

1. Методи і засоби економічної політики
2. Еволюція методів і засобів економічної політики

Методичні вказівки до виконання завдань теми

Якісне засвоєння студентами навчального матеріалу теми перевіряється через виконання ними завдань самостійної роботи та

виконання тестових завдань.

Для виконання завдань студенти мають вивчити лекційний матеріал і рекомендовану літературу.

Нормативно-правові акти: 33, 34, 35, 36, 37, 60, 68, 69

Основна література: 5, 7, 15, 19

Допоміжна література: 1, 7, 11, 12, 33, 49

ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ

Дати відповіді на тестові запитання. Із запропонованих відповідей на поставлені питання слід вибрати одну або кілька, які у сукупності складатимуть найповнішу правильну відповідь.

Тест 1.Об'єктом економічної політики є?

1. Соціально-економічний організм
2. Економічний процес
3. Моделі економічної політики
4. Моделі економічних ігор

Тест 2.Податки, ліцензії, квота, тарифи, штрафи, державні капіталовкладення, юридично визначені норми амортизаційних відрахувань, регульовані ціни, субсидії, субвенції, пільгові кредити – це?

1. Інструменти економічної політики
2. Суб'єкти економічної політики
3. Предмети економічної політики
4. Види економічної політики

Тест 3.Документ який засвідчує право економічного суб'єкта здійснювати певні види підприємницької діяльності – це?

1. Тарифи
2. Ліцензії
3. Штрафи
4. Прибуток

Тест 4. Це частка ринкових суб'єктів у виробництві, споживанні, експорті, імпорті товарів і послуг

1. Ліцензії

2. Квота
3. Субсидії
4. Виплати

Тест 5. Це є обов'язковим та примусовим платежем який вносять у дохід держави юридичні та фізичні особи.

1. Штрафи
2. Податки
3. Облікові ставки
4. Не облікові ставки

Тест 6. Є важливим інструментом регулювання соціально-економічних процесів – це?

1. Кредит
2. Податкові пільги
3. Бюджетне фінансування
4. Політичні ігри

Тест 7. Це сума грошей, що надається в борг на умовах повернення, платності, строковості?

1. Грошова емісія
2. Операції на відкритому ринку
3. Кредити
4. Субсидії

Тест 8. Це є обов'язковим для виконання – адресне завдання, яке видається суб'єктам господарювання вищими інституціями.

1. Директивне планування
2. Індикативне планування
3. Соціально-економічний розвиток
4. Економічний розвиток регіону

Тест 9. Засоби економічної політики які полягають у впливі держави на формування та функціонування соціальних цінностей, морально-етичних норм та правил поведінки громадян – це?

1. Морально-етичні
2. Морально-естетичні
3. Морально-економічні
4. Морально-правові

Тест 10. Держава через непомірно високі витрати змушена скоротити коло своїх обов'язків і перекласти виконання низки завдань на інші суб'єкти господарювання – це?

1. Постулат ефективної держави
2. Постулат економічної держави
3. Постулат правомірної держави
4. Постулат ефективного управління

ПИТАННЯ ДЛЯ ДИСКУСІЇ

1. Форми, методи та інструменти реалізації ДЕП на макро-, мезо- та макрорівні

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

1. Що є об'єктом економічної політики?
2. Розкрийте методи реалізації державної політики.
3. Назвіть важелі впливу на економічну політику
4. Що є державним замовленням?
5. Назвіть історичні тенденції зростання економічної ролі держави.
6. Визначте засоби та інструменти економічної політики.
7. Як відбувався перехід до стратегічного економічного регулювання та формування політики соціальної держави?
8. Розкрийте зміст постулату «Політика ефективної держави».
9. Які особливості інструментарію економічної політики в Україні?

РЕФЕРАТИ ДЛЯ ДИСКУСІЙНОГО ОБГОВОРЕННЯ ТЕМИ

1. Особливості та складові механізму реалізації регіональної економічної політики
2. Методологічні засади формування і реалізації економічної політики
3. Еволюція методів і засобів економічної політики

ТЕМА 2.4

ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА І СУСПІЛЬНІ ІНТЕРЕСИ

Питання для обговорення

1. Система економічних інтересів суспільства.
2. Необхідність і механізми поєднання економічних інтересів
3. Економічна політика як механізм поєднання економічних інтересів

Методичні вказівки до виконання завдань теми

Якісне засвоєння студентами навчального матеріалу теми перевіряється через виконання ними завдань самостійної роботи та виконання тестових і розрахункових завдань.

Для виконання завдань студенти мають вивчити лекційний матеріал і рекомендовану літературу.

Нормативно-правові акти: 1, 33, 60, 61, 62, 69

Основна література: 1, 3, 4, 5

Допоміжна література: 3, 4, 25, 26

ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ

Дати відповіді на тестові запитання. Із запропонованих відповідей на поставлені питання слід вибрати одну або кілька, які у сукупності складатимуть найповнішу правильну відповідь.

Тест 1. Це економічні відносини на рівні національної економіки та її структурних елементів: сфер, галузей, галузевих та міжгалузевих комплексів, регіонів країни.

1. Відносини на мікрорівні
2. Відносини на макрорівні
3. Відносини на мезорівні
4. Відносини на мегарівні

Тест 2. Яким був перший механізм поєднання й узгодження економічних інтересів економічного відособлених суб'єктів?

1. Ринковий механізм господарювання
2. Трудовий механізм господарювання
3. Колективний механізм господарювання
4. Кооперативний механізм господарювання

Тест 3.Ціна товару, коли попит на нього дорівнює пропонуванню, коли відбувається стихійне тимчасове узгодження економічних інтересів продавців, виробників і споживачів?

1. Стала ціна
2. Ціна рівноваги
3. Ціна для споживачів
4. Змінна ціна

Тест 4.Що активізувало роль держави і її втручання в ринкові відносини?

1. Ринки
2. Монополії
3. Обмін
4. Економіка

Тест 5.Практична діяльність держави як представника і захисника інтересів усього народу країни – це?

1. Економічна політика
2. Юридична політика
3. Економічні інтереси
4. Екологічна політика

Тест 6.Це основний інститут політичної системи в класичному суспільстві, апарат насильства для захисту інтересів панівного класу в анталогічних класичних суспільствах

1. Країна
2. Держава
3. Республіка
4. Регіон

Тест 7.Місцеві органи законодавчої і виконавчої влади – це?

1. Субекти регіональної політики
2. Об'єкти економічної політики
3. Предмет економічної політики
4. Системи економічної політики

Тест 8.Що є одним з пріоритетних проблем економічної політики в кожній країні?

1. Врахування інтересів працюючих та безробітних
2. Врахування курсу валют
3. Врахування інтересів виплати заробітної плати
4. Врахування економічного розвитку

Тест 9.Що є головним завданням державної економічної політики?

1. Поєднання інтересів особистості, колективу, держави.
2. Поєднання законодавчих інтересів
3. Поєднання інтелектуальних інтересів
4. Поєднання економічних ігор

Тест 10.Ефективність економічної політики залежить?

1. Ступеня узгодженості економічних інтересів
2. Від ефективності указів президента
3. Від курсу валют на міжнародному ринку
4. Від ефективності міністерства освіти

РОЗРАХУНКОВЕ ЗАВДАННЯ

Для засвоєння матеріалу з даної теми пропонується вирішити задачі.

Розрахункове завдання № 1. Визначте темпи зростання обсягу ВВП на душу населення у звітному році порівняно з попереднім, якщо у попередньому році ВВП становив 1 408 889 млн грн, ВВП на душу населення - 30 928,56 грн. У звітному році ВВП зріс на 3,27 %, а чисельність населення скоротилась на 0,14 %.

Розрахункове завдання № 2. Визначити приріст реального ВВП у розрахунковому році, якщо у базовому році номінальний ВВП становив 1 408 889 млн грн. У розрахунковому році номінальний ВВП зростає на 3,27 %, а ціни за рік на 0,5 %.

Розрахункове завдання № 3. Відомо, що середньомісячна заробітна плата одного працівника в Україні у 2013 році склала 3 265 грн. Темпи зростання середньомісячної заробітної плати одного працівника в Україні у 2013 році порівняно з 2012 роком склали 107,9 %, а темпи зростання цього показника у 2012 році порівняно з 2011 роком - 114,9 %.

Розрахуйте розмір середньомісячної заробітної плати одного працівника в Україні у 2011 і 2012 роках. Побудуйте графік, що висвітлює зміни середньомісячної заробітної плати одного працівника в Україні у 2011 - 2013 рр.

Розрахункове завдання № 4. Оцініть стан сучасної соціальної політики на основі визначення втрат ВВП від недовикористання виробничих можливостей країни через циклічне безробіття. Відомо, що

рівень безробіття в Україні на кінець 2013 року, який розрахований за методологією Міжнародної організації праці (МОП), склав 7,2 %, рівень природного безробіття склав 6 %, а номінальний ВВП у 2013 році становив 1 454 900 млн грн.

Методичні рекомендації до виконання завдання

Математична залежність втрат ВВП від циклічного безробіття була виведена Артуром Оукеном (закон Оукена) і формулюється наступним чином: якщо фактичний рівень безробіття перевищує природний на 1 %, то втрати ВВП становлять 2,5 %. Згідно з законом Оукена:

$$\frac{Y - Y^*}{Y^*} = -b(U - U^*)$$

де Y - фактичний ВВП, грн;

Y^* - потенційний ВВП, грн;

U - фактичний рівень безробіття, %;

U^* - природний рівень безробіття, %;

b - емпіричний коефіцієнт чутливості ВВП до зміни циклічного безробіття (коефіцієнт Оукена), який дорівнює 2,5.

ПИТАННЯ ДЛЯ ДИСКУСІЇ

1. Типи і критерії економічного зростання в Україні та інших країнах світу
2. Фактори економічного зростання та специфіка їх впливу в Україні

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ ЗНАТЬ

1. Перелічіть суб'єкти економічних інтересів, та обґрунтуйте їх значення.
2. Як відбувається поділ економічних відносин?
3. У процесі економічної діяльності які виникають економічні інтереси? Обґрунтуйте їх значення.
4. До чого спонукають економічні інтереси?
5. Дайте визначення поняттю «соціальна єдність».
6. Поясніть механізм утворення ціни.
7. Поясніть принцип А. Сміта «принцип невидимої руки».
8. Що таке монополія в ринкових відносинах?
9. Поясніть термін «економічна політика».
10. Дайте визначення категорії «держава»?
11. Дайте визначення категорії «економічна політика держави»?
12. Поясніть, в чому полягає ефективність державної економічної політики.
13. Що є головною соціально-економічною проблемою ринкової економіки?

14. Чому в одній країні розвиток окремих регіонів різний?
15. Що є суб'єктами регіональної політики?
16. Назвіть пріоритетні проблеми економічної політики.
17. Що відноситься до політики захисту економічних інтересів?
18. На що впливають економічні методи?
19. В чому полягає ефективність економічної політики?
20. Від чого залежить ефективність економічної політики?

РЕФЕРАТИ ДЛЯ ДИСКУСІЙНОГО ОБГОВОРЕННЯ ТЕМИ

1. Теорія суспільного вибору в економічній політиці
2. Теорії суспільного добробуту та соціально-ринкової економіки
3. Економічні потреби та економічні інтереси суспільства

ТЕМА 2.5. ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Питання для обговорення

1. Зростання ролі інституціональних факторів економічного розвитку
2. Методологічні аспекти інституціональних факторів економічної системи
3. Вплив інституціональних факторів на економічну політику
4. Інституціональні засади перехідної економіки

Методичні вказівки до виконання завдань теми

Якісне засвоєння студентами навчального матеріалу теми перевіряється через виконання ними завдань самостійної роботи та виконання тестових завдань.

Для виконання завдань студенти мають вивчити лекційний матеріал і рекомендовану літературу.

Нормативно-правові акти: 1, 2, 33, 34, 35, 30, 31, 32

Основна література: 3, 4, 5, 15

Допоміжна література: 1, 3, 4, 15, 16

ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ

Дати відповіді на тестові запитання. Із запропонованих відповідей на поставлені питання слід вибрати одну або кілька, які у сукупності складатимуть найповнішу правильну відповідь, і обґрунтувати свій вибір.

Тест 1.Що є продуктами таких інструментів як релігія, система освіти, виховання?

1. Етична поведінка
2. Норми виховання
3. Засоби праці
4. Види праці

Тест 2. Збільшення цінностей, що є в розпорядженні суспільства – це?

1. Метасубєкти економіки
2. Економічне зростання
3. Предмети праці
4. Суб'єкти праці

Тест 3.Засоби праці, предмети праці, продукти праці – це?

1. Складові економічної політики
2. Складові ринкової економіки
3. Складові процесу суспільного використання
4. Складові ринкової політики

Тест 4.Що досліджує такі чинники, як сукупність норм і правил (інститутів) за допомогою яких структуруються та спрощуються відносини та взаємодія між економічними суб'єктами?

1. Інституціональна економіка
2. Економічна система
3. Неокласична теорія
4. Тактична теорія

Тест 5.Що виникає на базі людських інститутів та найпростіших потреб, сприяючи їхньому задоволенню і набувають само підтримувального характеру та згідно з принципом зворотного зв'язку формують стереотипи мислення?

1. Закони
2. Інститути
3. Ідеології
4. Принципи

Тест 6. Це не більш ніж передумови, що створює уречевлений, предметний світ, для людського життя, яке проходить у сфері культури

1. Економічний розвиток
2. Відтворювальний процес
3. Матеріальне виробництво
4. Інтенсивне використання

Тест 7. Що є особливістю слов'янського укладу?

1. Тенденція наздоганяючого розвитку
2. Тенденція саморозвитку
3. Тенденція вільного та ініціативного розвитку
4. Тенденція розвитку держави

Тест 8. Що відбувається при усвідомленні цілісності і великій інертності соціального генотипу та його компонентів, здатних до змін різною мірою та неоднаковими темпами?

1. Економічний розвиток
2. Економічні реформи
3. Економічне планування
4. Економічне фінансування

Тест 9. Закони, правила та норми формують межі, стабільне інституціональне середовище для розвитку?

1. Договірного права
2. Перехідної економіки
3. Ринкових відносин
4. Приватних відносин

Тест 10. Це рівень інституційної сфери, для якого й створюється потрібне правове середовище у вигляді конституційних та економічних правил

1. Контракти
2. Згода
3. Довіра
4. Договір

Питання для дискусії

1. Вплив інституціональних факторів на економічну політику

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

1. Які зміни суспільства впливають на соціально-економічний прогрес?
2. Обґрунтуйте з чим пов'язана соціальна переорієнтація економічної політики.
3. Що дає інституціональний підхід під час проведення соціально-економічного перетворення?
4. Що розуміється під метасубjekтами економіки?
5. Вкажіть, які фактори у системі економічних відносин розв'язуються у рамках інституціональних теорій?
6. В чому виявляється найважливіша властивість суспільства економічного механізму?
7. Що досліджує інституціональна економіка?
8. Розкрийте особливості формальних та неформальних інститутів.
9. Що є матеріальним виробництвом в економічному механізмі?
10. Хто є носієм соціального генотипу?
11. Яку роль відіграє соціокультурний устрій?
12. Яка особливість слов'янського укладу?
13. Які фактори потрібно враховувати при реформуванні економіки?
14. Що відносять до неформальних інститутів?
15. Що характерне для пізнього соціалізму?
16. Чим регулюється контактні форми господарської діяльності?

РЕФЕРАТИ ДЛЯ ДИСКУСІЙНОГО ОБГОВОРЕННЯ ТЕМИ

1. Інституціональний механізм регіональної економічної політики
2. Інституціональні засади економічної політики.

ТЕМА 2.6

ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА

Питання для обговорення

1. Сутність характеристики економічної безпеки
2. Економічна політика гарантування економічної безпеки
3. Стратегія гарантування економічної безпеки України

Методичні вказівки до виконання завдань теми

Якісне засвоєння студентами навчального матеріалу теми перевіряється через виконання ними завдань самостійної роботи та виконання тестових завдань.

Для виконання завдань студенти мають вивчити лекційний матеріал і рекомендовану літературу.

Нормативно-правові акти: 64, 65, 66, 67, 68, 69

Основна література: 4, 5, 8, 9, 15

Допоміжна література: 1, 3, 4, 22, 30, 31, 32, 33

ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ

Дати відповіді на тестові запитання. Із запропонованих відповідей на поставлені питання слід вибрати одну або кілька, які у сукупності складатимуть найповнішу правильну відповідь, і обґрунтувати свій вибір.

Тест 1. Це сукупність умов і факторів, що створюють небезпек життєво важливим інтересам особистості суспільства та держави?

1. Загрози економічної безпеки
2. Характеристики економічної безпеки
3. Стратегії економічної безпеки
4. План економічної безпеки

Тест 2. Що забезпечує умови для стійкого, якнайефективнішого функціонування всіх структурних компонентів економічної системи держави в даний час, а також високого потенціалу розвитку і зростання в майбутньому?

1. Економічна безпека
2. Економічний розвиток
3. Економічна криза
4. Економічна стратегія

Тест 3. Хто виступає основним суб'єктом економічної безпеки?

1. Президент
2. Держава
3. Уряд
4. Країна

Тест 4. Здійснюється державний контроль над національними ресурсами, спроможність використання національних конкурентних переваг для забезпечення рівноправної участі в міжнародній торгівлі – це?

1. Економічна стабільність
2. Економічна незалежність
3. Економічний розвиток
4. Економічний ризик

Тест 5.Що передбачає міцність та надійність усіх елементів економічної системи, захист усіх форм власності, створення гарантів для ефективної підприємницької діяльності, стримання дестабілізуючого фактору?

1. Саморозвиток і процес
2. Своєчасність і адекватність
3. Стійкість і стабільність
4. Стійкість і розвиток

Тест 6.Це система організаційно-економічних і правових заходів для запобігання економічних і соціальних загрозам підвищення рівня економічної безпеки?

1. Механізм стабілізування економічної безпеки
2. Механізм створення економічної безпеки
3. Механізм освоєння економічної безпеки
4. Механізм розвитку економічної безпеки

Тест 7.Які існують інформаційно-аналітична система спостереження за динамікою показників економічної безпеки країни?

1. Моніторинг
2. Спостереження
3. Опитування
4. Анкетування

Тест 8.Що є найважливішим елементом механізму гарантування економічної безпеки суспільства?

1. Діяльність держави
2. Діяльність уряду
3. Діяльність президента
4. Діяльність освіти

Тест 9.Це більш динамічна частина політики економічної безпеки, яка здійснюється залежно від дії внутрішніх і зовнішніх загроз, зміни пріоритетності національних економічних інтересів

1. Мета економічної безпеки
2. Тактика економічної безпеки
3. Цілі економічної безпеки
4. Принципи економічної безпеки

Тест 10.Ця система включає макроекономічне регулювання, індикативне планування, чітке планування діяльності державних підприємств.

1. Стабільного державного регулювання
2. Гнучкого державного регулювання
3. Змішаного державного регулювання
4. Змінного державного регулювання

РОЗРАХУНКОВЕ ЗАВДАННЯ

Для засвоєння матеріалу з даної теми пропонується вирішити задачі.

Розрахункове завдання № 1.

Боргова безпека держави - це рівень внутрішньої і зовнішньої заборгованості держави з урахуванням вартості її обслуговування та ефективності використання внутрішніх і зовнішніх запозичень й оптимального співвідношення між ними, достатній для вирішення нагальних соціально-економічних потреб, що не загрожує втратою суверенітету та руйнуванням вітчизняної фінансової системи.

Показники боргової безпеки є найбільш об'єктивним інструментом визначення впливу державного боргу на фінансово-економічне становище держави. Виділяють абсолютні та відносні показники боргової безпеки. Основним *абсолютним показником* боргової безпеки є обсяг державного та гарантованого боргу. Серед *відносних показників* виділяють показники структури державного боргу, а також індикатори стану боргової безпеки, які відображені у "Методиці розрахунку рівня економічної безпеки України", розробленої Міністерством економічного розвитку і торгівлі України.

Здійсніть аналіз бюджетної політики України на основі оцінки боргової безпеки країни за аналізований період, використовуючи вихідні дані, що наведені у табл. 1.

Таблиця 1 Вихідні дані для розрахунків(млрдгрн)

Складові державного боргу та обсяги з обслуговування державного боргу	Період	
	на 31.12.2011 р.	на 31.12.2012 р.
1	2	3
<i>Загальна сума державного та гарантованого державою боргу</i>	розрахувати	розрахувати
Державний борг	розрахувати	розрахувати
<i>Внутрішній борг</i>	розрахувати	розрахувати
заборгованість перед юридичними особами	158,29	187,26
заборгованість перед банківськими установами	3,17	3,04
<i>Зовнішній борг</i>	розрахувати	розрахувати

Складові державного боргу та обсяги з обслуговування державного боргу	Період	
	на 31.12.2011 р.	на 31.12.2012 р.
заборгованість за позиками, наданими міжнародними фінансовими організаціями	84,34	80,1
заборгованість за позиками, наданими закордонними органами управління	10,72	9,01
заборгованість за позиками, наданими іноземними комерційними банками	15,98	0,00
заборгованість, не віднесена до інших категорій	84,76	119,72
Гарантований державою борг	розрахувати	розрахувати
<i>Внутрішній борг</i>	розрахувати	розрахувати
заборгованість перед юридичними особами	5,81	9,97
заборгованість перед банківськими установами	6,43	6,24
заборгованість, не віднесена до інших категорій	-	-
<i>Зовнішній борг</i>	розрахувати	розрахувати
заборгованість за позиками, наданими міжнародними фінансовими організаціями	61,53	40,55
заборгованість за позиками, наданими закордонними органами управління	1,52	1,98
заборгованість за позиками, наданими іноземними комерційними банками	12,63	25,78
заборгованість, не віднесена до інших категорій	27,92	31,77
Обсяг сукупних платежів з обслуговування державного боргу	19,61	29,58
обсяг сукупних платежів з обслуговування зовнішнього боргу	(32,38 %) 6,35	(37,25 %) 11,02
обсяг сукупних платежів з обслуговування внутрішнього боргу	(67,62 %) 13,26	(62,75 %) 18,56

Відомо, що номінальний ВВП у 2011 р. становив 1 316,6 млрд грн, а у 2012 р. - 1 408,9 млрд грн. Рівень зовнішньої заборгованості на одну особу у 2011 р. складав 537 дол. США, а у 2012 р. - 575,5 дол. США. Річний обсяг експорту товарів та послуг України у 2011 р. складав 656,86 млрд грн, а в 2012 р. - 658,69 млрд грн. Величина доходів Державного бюджету України на 2011 р. склала 303,87 млрд грн, а на 2012 р. - 373,96 млрд грн.

Побудуйте діаграму, що висвітлює тенденції зміни та співвідношення показників "загальний обсяг державного боргу до ВВП", "обсяг зовнішнього боргу до ВВП" та "обсяг внутрішнього боргу до ВВП".

Зробіть обґрунтовані висновки.

Методичні рекомендації до виконання завдання

Індикатори стану боргової безпеки подано у табл. 2.

Показник "відношення загального обсягу державного боргу (внутрішнього, зовнішнього) до ВВП" дає змогу зіставити величину державного боргу країни і ВВП. Динаміка прискореного зростання державного боргу, порівняно зі зростанням ВВП, свідчить про збільшення державного попиту на внутрішні та зовнішні ресурси швидшими темпами, ніж відбувається економічний розвиток країни. Даний показник відображає потенціальні можливості національної економіки розраховатися з кредиторами.

Таблиця 2 Індикатори та порогові значення індикаторів стану боргової безпеки України

№ п/п	Індикатор, одиниця виміру	Порогове значення
1	2	3
1	Відношення загального обсягу державного боргу до ВВП, %	не більше 60
2	Відношення обсягу зовнішнього боргу до ВВП, %	не більше 25
3	Відношення обсягу внутрішнього боргу до ВВП, %	не більше 30
4	Рівень зовнішньої заборгованості на одну особу, дол. США	не більше 200
5	Відношення державного зовнішнього боргу до річного експорту товарів і послуг, %	не більше 70
6	Відношення сукупних платежів з обслуговування зовнішнього боргу до річного експорту товарів і послуг, %	не більше 12
7	Відношення сукупних платежів з обслуговування державного боргу до експорту товарів і послуг, %	не більше 18
8	Відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування зовнішнього боргу до доходу державного бюджету, %	не більше 20
9	Відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування внутрішнього боргу до доходів державного бюджету, %	не більше 25

Відношення загального обсягу зовнішнього боргу до ВВП показує загальний рівень боргової складової національної економіки.

Рівень зовнішньої заборгованості на одну особу показує боргове навантаження на економіку країни.

Відношення державного зовнішнього боргу до річного експорту товарів і послуг демонструє довгострокову спроможність держави акумулювати валютні надходження для покриття зовнішніх боргових зобов'язань без додаткового пресингу на сальдо платіжного балансу.

Відношення сукупних платежів з обслуговування зовнішнього боргу до річного експорту товарів і послуг дає можливість оцінити ліквідну позицію економіки країни. Цей показник дає оцінку платоспроможності країни на найближчу перспективу. Показник вважається критичним, коли його рівень досягає 20 - 25 %.

Відношення сукупних платежів з обслуговування загального обсягу державного боргу до експорту товарів і послуг (коефіцієнт обслуговування боргу) показує, яка частина валютних надходжень країни повертається за кордон.

Для виміру навантаження на бюджет використовуються і показники відношення платежів з обслуговування державного боргу в цілому, і за зовнішнім (внутрішнім) зокрема, до суми бюджетних доходів. Для показника відношення платежів за зовнішнім державним боргом до суми доходів державного бюджету критичним вважається рівень 25 - 30 %.

Обслуговування державного боргу - операції щодо здійснення плати за користування кредитом (позикою), сплати комісій, штрафів та інших платежів, пов'язаних з управлінням державним боргом.

Погашення державного боргу - операції з повернення позичальником кредитів (позик) відповідно до умов кредитних договорів та/ або випуску боргових цінних паперів.

Розрахункове завдання 2. Провести аналіз реалізації бюджетної політики в Україні на основі розрахунку рівня дефіциту (профіциту) бюджету у відсотках до ВВП за аналізований період. Відомо, що обсяг ВВП у 2012 році склав 1 408 800 млн грн, а у 2013 році - 1 454 900 млн грн.

Вихідні дані для розрахунку рівня дефіциту (профіциту) бюджету у відсотках до ВВП за аналізований період представлено у табл. 1.

Здійснити аналіз результатів та зробити висновки.

Таблиця 1 Вихідні дані для розрахунків (у млн грн)

Показники	2012 рік	2013 рік
Доходи Державного бюджету України	346 054	339 180,30
Видатки Державного бюджету України	395 681,50	403 403,20
Профіцит (дефіцит) Державного бюджету України	розрахувати	розрахувати

Методичні рекомендації до виконання завдання

Профіцит (дефіцит) бюджету розраховується як різниця між величиною доходів бюджету і величиною видатків бюджету. *Профіцит бюджету* спостерігається, якщо різниця між величиною доходів бюджету і величиною видатків бюджету позитивна. *Дефіцит бюджету* спостерігається, якщо різниця між величиною доходів бюджету і величиною видатків бюджету від'ємна.

Рівень дефіциту (профіциту) бюджету у відсотках до ВВП ($R_{\text{доВВП}}$) визначається за формулою:

$$R_{\text{доВВП}} = \frac{P_6 \cdot D_6}{\text{ВВП}} * 100(1)$$

де P_6 (D_6) - відповідно профіцит чи дефіцит бюджету, грн;

ВВП - величина номінального ВВП, грн.

Позитивною тенденцією для країни й одним із критеріїв ефективної бюджетної політики є значна частка профіциту в обсязі ВВП країни.

ПИТАННЯ ДЛЯ ДИСКУСІЇ

1. Сукупність економічної безпеки у системі управління економікою
2. Сукупність економічної безпеки сектору малого підприємництва

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ ЗНАТЬ

1. В чому полягає механізм економічної безпеки?
2. Визначте фактори економічної безпеки для України.
3. Як формуються національні інтереси України?
4. Охарактеризуйте порогові значення імпорتنих товарів.
5. Розкрийте цілі економічної безпеки держави.
6. Яким методом досягається рівень економічної безпеки?
7. Що відбувається в країні якщо відсутні чітко визначені економічні інтереси? (З конкретними прикладами по Україні).
8. Яким є найголовнішим завданням національної безпеки України?
9. Які принципи відносяться до основних принципів гарантування економічної безпеки України?
10. В чому полягає механізм гарантування економічної безпеки?
11. Що є найважливішим елементом механізму гарантування економічної безпеки суспільства?
12. Розкрийте рівні механізму гарантування економічної безпеки.
13. Чим визначається тактика економічної безпеки?
14. Визначте стратегію економічної безпеки в Україні.
15. На яких засадах має ґрунтуватися національна безпека?
16. Визначте принципи, які сприятимуть розвитку ефективній інвестиційній політиці держави?
17. Що відноситься до пріоритетних завдань регіональної політики в галузі економічної безпеки?

РЕФЕРАТИ ДЛЯ ДИСКУСІЙНОГО ОБГОВОРЕННЯ ТЕМИ

1. Спільна зовнішня політика і політична безпека
2. Економічна політика гарантування економічної безпеки

ТЕМА 2.7

ЗАКОНОДАВЧА ТА ІНСТИТУЦІЙНА БАЗА ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Питання для обговорення

1. Діалектика взаємозв'язку економічних відносин і права
2. Інституціонально-правове забезпечення трансформаційної економіки України

Методичні вказівки до виконання завдань теми

Якісне засвоєння студентами навчального матеріалу теми перевіряється через виконання ними завдань самостійної роботи та виконання розрахункового завдання.

Для виконання завдань студенти мають вивчити лекційний матеріал і рекомендовану літературу.

Нормативно-правові акти: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 66, 67, 68, 69, 70

Основна література: 12, 16, 18, 21, 23, 24

Допоміжна література: 3, 24, 25

ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ

Дати відповіді на тестові запитання. Із запропонованих відповідей на поставлені питання слід вибрати одну або кілька, які у сукупності складатимуть найповнішу правильну відповідь, і обґрунтувати свій вибір.

Тест 1. Хто утворює законодавчі акти (закони), що становлять основу механізму керування економікою?

1. Верховна рада
2. Президент України
3. Прем'єр України
4. Міністр освіти

Тест 2. Хто повинен стежити за чітким додержанням законів, ухвалення законодавчої влади?

1. Судова влада
2. Виконавча влада
3. Законодавча влада
4. Виховна влада

Тест 3. Що є ефективною системою та механізмом якісного керування в державі, чітко розмежовує повноваження на всіх рівнях виконавчої влади

1. Адміністративні реформи
2. Економічні реформи

3. Законодавчі реформи
4. Виховні реформи

Тест 4. Назвіть, питому вагу державних видатків на соціальний захист населення в загальній структурі видатків

1. 12%
2. 15%
3. 20%
4. 25%

Тест 5. До яких органів належить Міністерство економіки, Міністерство фінансів, Національний банк України?

1. Виконавчої влади
2. Судової влади
3. Кабінету міністрів
4. Міністерство освіти

Тест 6. Що на вашу думку є гальмівним процесом реформування економічних відносин?

1. Низький рівень економіки
2. Девальвація курсу валют
3. Господарсько-законодавчі акти
4. Високий рівень економіки

Тест 7. Який період необхідно було ухвалити закони «Про власність» та «Про управління об'єктами державної власності»

1. 70-ті
2. 80-ті
3. 90-ті
4. Всі відповіді вірні

Тест 8. В якому році до списку найкорумпованіших країн потрапило 102 держави?

1. 1989р.
2. 2002р.
3. 2012р.
4. 2014р.

Тест 9. Яке місце посідає Україна серед корумпованих країн?

1. 50
2. 86
3. 95
4. 100

Тест 10. Вкажіть який відсоток належить середньому класу людей?

1. 7-11%
2. 12-15%
3. 16-20%
4. 21-24%

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ ЗНАТЬ

1. Що відповідає за конструктивність та ефективність економічної політики країни?
2. Розкрийте механізм реформування економічних відносин?
3. З якою метою відбувається адміністративне реформування?
4. Економічна демократія – це?
5. Що дає країні залучення платоспроможних стратегічних інвесторів?
6. Який механізм подолання постійному дефіциті держбюджету?
7. Які наслідки поєднання двох різних податкових систем? Наведіть приклади.
8. На що орієнтована система податків?

РЕФЕРАТИ ДЛЯ ДИСКУСІЙНОГО ОБГОВОРЕННЯ

1. Право і економічні та інші матеріальні суспільні відносини
2. Особливості зовнішньоекономічного сектору в трансформаційних економіках
3. Роль і значення людини в адміністративно-командній економіці України радянського періоду у трансформації і сучасний періоди.

МОДУЛЬ 3

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНІВ

ТЕМА 3.1

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Питання для обговорення

1. Мета та головні аспекти регіональної політики держави.
2. Економічне районування України.
3. Об'єкти державної регіональної політики розвитку економіки регіонів.

Методичні вказівки до виконання завдань теми

Якісне засвоєння студентами навчального матеріалу теми перевіряється через виконання ними завдань самостійної роботи та виконання тестових завдань.

Для виконання завдань студенти мають вивчити лекційний матеріал і рекомендовану літературу.

Нормативно-правові акти: 1, 3, 6, 10, 14, 17, 39, 40, 46

Основна література: 10, 11, 12, 16, 17, 20, 21, 23

Допоміжна література: 7, 8, 11, 13, 15, 16, 17, 38

ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ

Дати відповіді на тестові запитання. Із запропонованих відповідей на поставлені питання слід вибрати одну або кілька, які у сукупності складатимуть найповнішу правильну відповідь.

Тест 1. Частина території країни, на якій функціонує сформований комплекс галузей виробництва, виробничої та соціальної інфраструктури – це...

1. регіон;
2. область;
3. район;
4. місто.

Тест 2. Гарантувати стабільність розвитку на базі створення високоефективної соціально-орієнтованої економіки усіх регіонів, яка забезпечить високий рівень життя населення, мотивацію до трудової і підприємницької діяльності, умови рівноправного партнерства у світовому економічному співтоваристві – це ...

1. стратегічна мета України;
2. стратегічна мета регіону;
3. стратегічна мета країн, на які орієнтується Україна;
4. стратегічна мета областей, які об'єднуються в регіони.

Тест 3. Регіональна економіка покликана забезпечувати:

1. раціональне використання ресурсного потенціалу регіону;
2. використання безмежних потенціалів других регіонів;
3. використання іноземних інвестицій, як основного виду доходів;
4. використання ЗЕД держави на свою користь з метою збільшення прибутку .

Тест 4. Визначити завдання регіональної політики (колонка Б) різних напрямів (колонка А).

А	Б
а) Економічний	1) держава сприятиме прискореному розвитку соціальної та виробничої інфраструктури в тих регіонах, у яких низький рівень соціального забезпечення (передусім у сільській місцевості);
б) Соціальний	2) стимулює якісні зміни демографічної і соціальної структури населення, створює умови для зменшення смертності та зростання народжуваності, оздоровлення населення, тощо;
в) Демографічний	3) спрямований на формування раціональної системи розселення, збереження заселеності сільської місцевості, зростання ролі у поселенських структурах сільських населених пунктів, селищ міського типу та малих міст, стримування розвитку великих міст та інше;
г) Екологічний	4) забезпечує комплексний і збалансований соціально-економічний розвиток регіонів з урахуванням наявних можливостей їхнього ефективного використання;
д) Поселенський	5) регулює природно-господарську збалансованість в регіонах і створює сприятливі умови для життєдіяльності населення, раціональне використання рекреаційних ресурсів та інше;
е) Науково-технічний	б) розвиток пріоритетних напрямів наукових досліджень, раціональне ресурсоспоживання і природокористування, розробка освоєння та широке

використання принципово нових конкурентоспроможних машин, технологій і матеріалів та інше.

Тест 5. Сукупність економічних, правових, організаційно-управлінських рішень, спрямованих на гарантійне поєднання інтересів держави й окремих регіонів, створення сприятливих економічних та правових засад для раціонального використання місцевих ресурсів і виробничого потенціалу – це...

1. регіональна політика держави;
2. політика держави, що заохочує інвестиції в різні регіони;
3. політика зменшення податків в регіонах;
4. державний план економічного та соціального розвитку.

Тест 6. Рівень економічного розвитку регіону і ступінь задоволення потреб його жителів залежить від ...

1. виробничої структури регіону;
2. іноземних інвестицій вкладених у виробництво регіону;
3. трудових ресурсів і відносин між ними в регіоні;
4. продуктивності трудових ресурсів регіону.

Тест 7. Першочерговим у регіональній політиці є ...

1. надання регіонам широких прав у всіх видах діяльності;
2. надання державою всебічної допомоги для розвитку регіонів;
3. розширення регіонів;
4. розроблення ефективних стратегічних програм державою для регіонів.

Тест 8. Підібрати відповідні межі регіонів (колонка Б) до адміністративно-територіальних одиниць (колонка А).

А	Б
1)Київщина	а) в межах Житомирської, Рівненської та Волинської областей;
2)Волинь	б) в межах Донецької та Луганської областей;
3)Слобожанщина	в) в межах Київської та Чернігівської областей;
4)Донеччина	г) в межах Полтавської, Сумської та Харківської областей;
5)Запоріжжя	д) в межах Львівської, Івано-Франківської, Чернівецької, Закарпатської і частини Тернопільської областей;
6)Таврія	є) в межах Черкаської та Кіровоградської областей;
7)Черкащина	ж) в межах Одеської, Миколаївської, Херсонської областей та АРК;
8)Поділля	з) в межах Вінницької, Хмельницької та частково
9)Закарпатська область	

Тернопільської областей;
і) в межах Дніпропетровської та Запорізької областей.

Тест 9. Галузі господарського комплексу регіону, соціальна інфраструктура, природне середовище, населення і трудові ресурси є ...

1. об'єктом державної регіональної політики;
2. суб'єктом державної регіональної політики;
3. суб'єктом державної регіональної політики;
4. вірна відповідь відсутня.

Тест 10. Дати визначення терміну. До колонки А добрати правильну відповідь з колонки Б.

А	Б
1)Галузь	а) це сукупність підприємств і виробництв економічно однотипних
2)Регіон	б) це частина території, що має у розпорядженні складний господарський комплекс
	в) це система підприємств, що впливає на сталість розвитку регіону

РОЗРАХУНКОВЕ ЗАВДАННЯ

Розрахункове завдання № 1
Здійснити прогнозування регіональної структури інвестицій в основний капітал в Україні. Вихідні дані у базовому році представлено у табл.1, а у прогнозованому році - у табл. 1

Таблиця 1 Вихідні дані для розрахунків (базовий рік)

Показники	Значення показників
1. Валовий внутрішній продукт (ВВП _и), млн грн	1 454 900
2. Інвестиції в основний капітал (КВн), млн грн	247 891,60
3. Частка інвестицій в основний капітал у ВВП (К _и), %	

Таблиця 2 Вихідні дані для розрахунків у прогнозованому році
(на основі експертних оцінок)

Показники	Значення показників
1. Зростання ВВП у прогнозованому році порівняно із базовим роком, %	5,5
2. Величина ВВП у прогнозованому році (ВВП [^]), млн грн	
3. Коефіцієнт зростання частки інвестицій в основний капітал у ВВП прогнозованого року	1,065
4. Частка інвестицій в основний капітал у ВВП прогнозованого року (К [^])	
5. Інвестиції в основний капітал у прогнозованому році (КВ [^]), млн грн	

Обсяги інвестицій в основний капітал за регіонами України у базовому році подано у табл. 6.3 (стовпчик 2). Експертна оцінка регіональної структури інвестицій в основний капітал у прогнозованому році наведена у табл. 3 (стовпчик 4).

Таблиця 3 Прогнозування регіональної структури інвестицій в основний капітал

Україна та її регіони	Обсяг інвестиції в основний	Регіональна структура інвестицій у базовому році, % $(K_p(M)_i)$	Експертна оцінка зміни регіональної структури інвестицій у прогнозованому році, %	Прогноз обсягу інвестицій за регіонами у прогнозованому році, млн грн $(KB_p(i)_i^1)$
	капітал за регіонами у базовому році, млн грн			
Україна	247 891,60		100	
Автономна Республіка Крим	14 383,40			
Вінницька	5 757,50		2,05	
Волинська	3 104,60		1,5	
Дніпропетровська	20 456,30		9,5	
Донецька	26 939,60		13	
Житомирська	2 755,30		2	
Закарпатська	2 331,40		2	
Запорізька	6 271,30		7	
Івано-Франківська	4 531,70		2	
Київська	19 462,70		4	
Кіровоградська	3 039,50		1,5	
Луганська	11 110,90		5	
Львівська	8 803,20		5	
Миколаївська	4 603,80		2	
Одеська	10 415,40		4	
Полтавська	8 398,80		6	
Рівненська	2 673,30		2,25	
Сумська	2 496,00		2,25	
Тернопільська	2 830,60		2	
Харківська	8 435,00		7	
Херсонська	1 934,20		1	
Хмельницька	3 144,00		2	
Черкаська	3 041,00		1,5	
Чернівецька	2 127,20		1	
Чернігівська	2 586,80		1,45	
м. Київ	64 072,40		10	
м. Севастополь	2 185,70		0,5	

Методичні рекомендації до виконання завдання

Прогнозування регіональної структури інвестицій в основний капітал здійснюється за наступними етапами:

1) розрахувати частку інвестицій в основний капітал у ВВП (K_n) у базовому році (визначити питому вагу інвестицій в основний капітал в обсязі

ВВП України за формулою (3.2). Отриманий результат занести у рядок 3 табл. 6.1;

2) розрахувати обсяг ВВП у прогнозованому періоді ($ВВП_t$) (обсяг ВВП корегується на відсоток зростання). Отриманий результат занести у рядок 2 табл. 6.2;

3) визначити частку інвестицій в основний капітал (K_t) у ВВП у прогнозованому році за наступною формулою:

$$K_t = \frac{K_{t-1}}{100} * 1.065(1)$$

де 1,065 - коефіцієнт зростання частки інвестицій в основний капітал у ВВП прогнозованого року.

Отриманий результат занести у рядок 4 табл. 2;

4) розрахувати обсяг інвестицій в основний капітал у прогнозованому періоді в цілому по Україні ($КТ$) за наступною формулою:

$$КТ = ВВП_t * K_t. \quad (2)$$

Отриманий результат занести у рядок 4 табл. 2 На основі даних, представлених у табл. 1 і табл. 2, заповнити табл. 3;

5) визначити регіональну структуру інвестицій в основний капітал у базовому році ($K_{p(t-1)i}$) (визначити питому вагу інвестицій в основний капітал кожного регіону в загальному обсязі інвестицій в основний капітал України) за наступною формулою:

$$K_{p(t)i} = K_{p(t-1)i} * \frac{t-1_i}{K_{p(t-1)}} * 100(3)$$

де $K_{p(t)i}$ - інвестиції в основний капітал у базовому році в i -му регіоні.

Отримані дані занести у стовпчик 3 табл. 3;

1) здійснити прогноз обсягу інвестицій в основний капітал за регіонами України ($K_{p(t)i}$) за наступною формулою:

$$K_{p(t)i} = КТ * \frac{K_{p(t-1)i}}{100}(4)$$

Отримані дані занести у стовпчик 5 табл. 3.

На основі отриманих результатів зробити обґрунтовані висновки, а також побудувати графік, що висвітлює тенденції зміни обсягу інвестицій в основний капітал за регіонами України.

ПИТАННЯ ДЛЯ ДИСКУСІЇ

1. Напрями регіональної політики держави.
2. Економічне районування в Україні.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

1. У чому полягає сутність регіональної економічної політики?
2. Що є об'єктом державної регіональної економічної політики?
3. Як побудовано адміністративно-територіальний устрій України?
4. Визначення "регіон".
5. Головна мета державного регулювання розвитку регіонів.

РЕФЕРАТИ ДЛЯ ДИСКУСІЙНОГО ОБГОВОРЕННЯ ТЕМИ

1. Регіональний розвиток і регіональна політика.
2. Державне регулювання економіки на регіональному рівні.

ТЕМА 3.2

ФОРМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Питання для обговорення

1. Державне регіональне управління.
2. Переліку управлінь державної обласної та районних адміністрацій.
3. Програма економічного і соціального розвитку регіону, як форма регіонального планування.

Методичні вказівки до виконання завдань теми

Якісне засвоєння студентами навчального матеріалу теми перевіряється через виконання ними завдань самостійної роботи та виконання тестових завдань.

Для виконання завдань студенти мають вивчити лекційний матеріал і рекомендовану літературу.

Нормативно-правові акти: 1, 3, 6, 10, 14, 17, 39, 40, 46

Основна література: 10, 11, 12, 16, 17, 20, 21, 23

Допоміжна література: 7, 8, 11, 13, 15, 16, 18, 38

ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ

Дати відповіді на тестові запитання. Із запропонованих відповідей на поставлені питання слід вибрати одну або кілька, які у сукупності складатимуть найповнішу правильну відповідь.

Тест 1. Індикаторами сталого розвитку економіки регіону є:

1. економічні, соціальні, екологічні ;
2. політичні, економічні, релігійні;

3. політичні, соціальні, демографічні;
4. економічні, науково-технічні, соціальні.

Тест 2. Державна регіональна економічна політика – це ...

1. сукупність організаційно-правових та економічних заходів, які здійснюються державою у сфері регіонального розвитку країни відповідно до її поточних і стратегічних цілей;
2. це пасивна форма управління життєдіяльністю регіонів та територіальним розвитком держави в цілому;
3. програма економічного і соціального розвитку регіону, яка складається з двох частин: концептуальної системи та системи показників;
4. програма, яка виконує функцію посередника між місцевими та регіональними «групами» підприємців та стратегічними намірами влади цих рівнів щодо соціально-економічного розвитку територій.

Тест 3. Для обґрунтування завдань і показників програми використовують такі методи прогнозування:

1. нормативний і балансовий;
2. аналітичний;
3. екстраполяції;
4. експертних оцінок.

Тест 4. Індикативне регіональне планування передбачає:

1. аналітичні роботи, що розкривають тенденції територіального розвитку;
2. прогнози територіального розвитку;
3. міжрегіональні пропорції;
4. стратегічні прогнози.

Тест 5. До складу України входять:

1. 23 області, АР Крим, два міста республіканського підпорядкування: Київ та Севастополь;
2. 24 області, АР Крим, два міста республіканського підпорядкування: Київ та Севастополь;
3. 25 областей, АР Крим, два міста республіканського підпорядкування: Київ та Севастополь;
4. 24 області, два міста республіканського підпорядкування: Київ та Севастополь.

Тест 6. Поняття «регіональна політика» охоплює такі аспекти:

1. зовнішній по відношенню до регіонів;

2. внутрішньо-регіональний;
3. аспект регіональної політики, що полягає в зміцненні ролі регіонального рівня у територіальній організації держави;
4. законодавчий аспект.

Тест 7. Агентство, яке діє у межах регіону, завданням якого є сприяння і допомога у його розвитку – це ...

1. Агентство регіонального розвитку;
2. Агентства місцевого чи міського розвитку;
3. Агентство розвитку;
4. Агентство обласного розвитку.

Тест 8. Об'єктами державної регіональної економічної політики є:

1. центральні і місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування;
2. галузі господарського комплексу регіону, населення і трудові ресурси;
3. територіальні утворення, в межах яких здійснюється державне управління та місцеве самоврядування;
4. соціальна інфраструктура та природне середовище.

Тест 9. Суб'єктами державної регіональної економічної політики є:

1. центральні і місцеві органи виконавчої влади;
2. територіальні утворення, в межах яких здійснюється державне управління та місцеве самоврядування;
3. територіальні громади;
4. органи місцевого самоврядування.

Тест 10. Програмування, як форма державного регулювання, має такі специфічні особливості:

1. втручання держави в економіку не ліквідує стихійність у ринкових перетвореннях, а лише коректує цей процес;
2. програмування є елементом сучасної ринкової організації економіки, оскільки держава не керує агентами ринку, а лише спрямовує їхню діяльність;
3. основою програмування є структурне регулювання;
4. програмування, як форма впливу на економіку, є системним і комплексним.

ПИТАННЯ ДЛЯ ДИСКУСІЇ

1. У чому полягає сутність прогнозування та планування в забезпеченні державного регулювання економічного і соціального розвитку регіонів?

1. Розкрийте особливості забезпечення розроблення плану інформаційною базою.

2. Охарактеризуйте функції соціально-економічних і науково-технічних програм.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

1. Назвіть основні чинні закони України, що використовуються в регулюванні економіки.

2. Окресліть індикатори сталого розвитку регіону.

3. Визначте об'єкти державної регіональної політики.

4. Соціально-економічний комплекс регіону.

5. Структура обласної державної адміністрації.

6. Які повноваження місцевих державних адміністрацій та інших виконавчих органів адміністративно-територіальних утворень України?

7. Які повноваження місцевих представницьких органів адміністративно-територіальних утворень України?

8. Які складові елементи механізму реалізації регіональної економічної політики держави?

9. Яка роль державної фінансової політики в економічному розвитку регіонів?

РЕФЕРАТИ ДЛЯ ДИСКУСІЙНОГО ОБГОВОРЕННЯ ТЕМИ

1. Забезпечення сталого розвитку Миколаївської області.

2. Стан та розвиток соціально-економічного комплексу Миколаївської області.

ТЕМА 3.3

МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ

Питання для обговорення

1. Роль місцевих бюджетів у зміцненні місцевого самоврядування.

2. Формування обласного бюджету.

Методичні вказівки до виконання завдань теми

Якісне засвоєння студентами навчального матеріалу теми перевіряється через виконання ними завдань самостійної роботи та виконання тестових завдань.

Для виконання завдань студенти мають вивчити лекційний матеріал

і рекомендовану літературу.

Нормативно-правові акти: 1, 3, 6, 10, 14, 17, 39, 40, 46

Основна література: 10, 11, 12, 16, 17, 20, 21, 23

Допоміжна література: 7, 8, 11, 13, 15, 16, 18, 38

ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ

Дати відповіді на тестові запитання. Із запропонованих відповідей на поставлені питання слід вибрати одну або кілька, які у сукупності складатимуть найповнішу правильну відповідь.

ВАРІАНТ 1

Тест 1. Повноваження місцевих рад у галузі бюджету, фінансів і цін – бувають:

1. власні і делеговані;
2. передані і делеговані;
3. власні та надані;
4. передані та власні.

Тест 2. Проведення у передбаченому порядку фінансування видатків з місцевого бюджету є повноваженнями ...

1. делегованими;
2. власними;
3. переданими;
4. наданими.

Тест 3. План утворення і використання фінансових ресурсів, потрібних для забезпечення спільних інтересів територіальних громад сіл, селищ, міст районного значення, виконання місцевих програм, бюджетного вирівнювання – це ...

1. обласний бюджет;
2. місцевий бюджет;
3. поточний бюджет;
4. районний бюджет.

Тест 4. Порядок організації громадських слухань визначається:

1. наказом територіальної громади;
2. статутом територіальної громади;
3. головою територіальної громади;
4. протоколом територіальної громади.

Тест 5. Місцеві бюджети входять до:

1. державного бюджету України;
2. бюджету АР Крим;
3. інших місцевих бюджетів;
4. є самостійними.

Тест 6. Під час формування обласного бюджету, доходами є ...

1. повернення бюджетної позички;
2. місцеві податки і збори;
3. плата за спеціальне використання водних ресурсів;
4. екологічний податок.

Тест 7. Кількість депутатів, обраних до відповідної ради, повноваження яких визнано і не припинено в передбаченому законом порядку – це:

1. правомочний склад ради;
2. склад ради;
3. загальний склад ради;
4. територіальна громада.

Тест 8. План утворення і використання фінансових ресурсів, потрібних для забезпечення функцій та повноважень місцевого самоврядування – це ...

1. обласний бюджет;
2. бюджет розвитку;
3. поточний бюджет;
4. бюджет місцевого самоврядування.

Тест 9. Положення Конституції України про те, що органи місцевого самоврядування не входять до єдиної системи органів державної влади, а служба в органах місцевого самоврядування виступає самостійним видом публічної служби є гарантією:

1. організаційної самостійності місцевого самоврядування;
2. фінансово-економічної самостійності місцевого самоврядування;
3. захисту прав місцевого самоврядування;
4. фінансово-організаційної самостійності місцевого самоврядування.

Тест 10. Місцеве самоврядування в Україні ведеться на принципах:

1. гласності, колегіальності, виборності, народовладдя;
2. гласності, конфіденційності, виборності, народовладдя;
3. колегіальності, виборності, народовладдя, конфіденційності;

4. народовладдя, конфіденційності, обґрунтованості.

ВАРІАНТ 2

Тест 1. Здійснення відповідно до закону контролю за дотриманням цін і тарифів є повноваженнями ...

1. делегованими;
2. власними;
3. переданими;
4. наданими.

Тест 2. Повноваження місцевих рад у галузі бюджету, фінансів і цін визначені у ...

1. ст.28 ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні»;
2. ст.28 ЗУ «Про державне регулювання регіонів України»;
3. ст.28 ЗУ «Про адміністративно-територіальний устрій в Україні»;
4. ст.28 ЗУ «Про фінансове регулювання у Україні».

Тест 3. Правомочний склад ради – це ...

1. кількість депутатів, обраних до відповідної ради, повноваження яких визнано і не припинено в передбаченому законом порядку;
2. кількісний склад депутатів ради, визначений радою відповідно до закону;
3. кількість депутатів, обраних до відповідної ради, повноваження яких визнано і не припинено в передбаченому законом порядку, яка становить не менше ніж дві третини від загального складу ради;
4. орган місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, та міст.

Тест 4. Представницькі органи, створені частиною жителів, які тимчасово або постійно проживають на відповідній території в межах села, селища, міста:

1. територіальні громади;
2. районі та обласні ради;
3. органи самоорганізації населення;
4. Агентства регіонального розвитку.

Тест 5. Видатки, які поділяються на дві частини: видатки, пов'язані з виконанням власних повноважень місцевого самоврядування і видатки, пов'язані з виконанням делегованих законом повноважень органів виконавчої влади є видатками:

1. місцевих бюджетів;
2. районних бюджетів;
3. обласних бюджетів;
4. поточних бюджетів;

Тест 6. Гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України – це ...

1. місцеве самоврядування;
2. бюджет розвитку;
3. мінімальний рівень соціальних потреб;
4. місцевий референдум.

Тест 7. За своєю структурою повноваження місцевого самоврядування включають:

1. регульовані і нерегульовані повноваження;
2. прямі і непрямі повноваження;
3. власні і делеговані повноваження;
4. матеріальні і фінансові повноваження.

Тест 8. Місцеву владу в Україні представляють:

1. Ради народних депутатів та КМУ;
2. Виконавчий комітет та КМУ;
3. Ради народних депутатів та адміністративні органи;
4. Адміністративні органи та податкова служба.

Тест 9. Який Закон України, відповідно до конституції України, визначає системи та гарантії місцевого самоврядування в Україні, засади організації та діяльності, правового статусу і відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування:

1. Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні";
2. Закон України "Про зовнішню економічну діяльність";
3. Закон України "Про оподаткування прибутку підприємств";
4. Закон України "Про аудиторську діяльність".

Тест 10. Форма залучення на добровільних засадах за ухвалою зборів громадян за місцем проживання коштів населення відповідної

території для фінансування разових цільових заходів соціально-побутового характеру – це ...

1. самооподаткування;
2. самоврядування;
3. самоокупність;
4. самозалежність.

ПИТАННЯ ДЛЯ ДИСКУСІЇ

1. Проблеми відносин: центр – регіони.
2. У чому полягає особливість міжбюджетних відносин в Україні?

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

1. Бюджет та його формування в області.
2. Бюджетні субсидії, дотації, субвенції.
3. Що належить до муніципальних фінансів?
4. Які основні функції місцевих бюджетів?
5. За рахунок яких джерел формуються доходи місцевих бюджетів?
6. Що таке «регульовальні доходи місцевих бюджетів»?
7. Що таке «власні доходи місцевих бюджетів»?
8. Які є місцеві податки і збори?
9. Який механізм запровадження місцевих податків і зборів?
10. Які основні статті видатків місцевих бюджетів?

РЕФЕРАТИ ДЛЯ ДИСКУСІЙНОГО ОБГОВОРЕННЯ ТЕМИ

1. Функції місцевих бюджетів у регулюванні економічних відносин.
2. Державні асигнування та дотації в системі регулювання економіки.
3. Місцеві бюджети як фінансова основа соціально-економічного розвитку регіону.

ТЕМА 3.4
ВІЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ЗОНИ

Питання для обговорення

1. Класифікація та управління ВЕЗ.
2. Теорія і практика функціонування ВЕЗ в Україні.
3. Курортполіс як спеціальна (вільна) економічна зона.

Методичні вказівки до виконання завдань теми

Якісне засвоєння студентами навчального матеріалу теми перевіряється через виконання ними завдань самостійної роботи, виконання тестових та розрахункового завдань.

Для виконання завдань студенти мають вивчити лекційний матеріал і рекомендовану літературу.

Нормативно-правові акти: 1, 3, 6, 10, 14, 17, 39, 40, 46

Основна література: 10, 11, 12, 16, 17, 20, 21, 24

Допоміжна література: 7, 8, 11, 13, 14, 15, 16, 38

ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ

Дати відповіді на тестові запитання. Із запропонованих відповідей на поставлені питання слід вибрати одну або кілька, які у сукупності складатимуть найповнішу правильну відповідь.

ВАРІАНТ 1

Тест 1. Спеціальні економічні зони – це ...

1. окремі території суверенних країн де сприятливі умови для руху товарів і капіталу, розвитку підприємництва з метою пожвавлення господарської діяльності;
2. система державних заходів щодо забезпечення достойного матеріального і соціального становища громадян;
3. складова загальної політики втілена в соціальну програму та різноманітні заходи спрямовані на задоволення потреб та інтересів людей у суспільстві;
4. окремі території країн, де не можуть бути створені сприятливі умови для руху товарів і капіталу.

Тест 2. Розрізняють такі види СЕЗ:

1. загальнодержавні, комплексні, зовнішньоторговельні;
2. місцеві, функціональні, комплексні;

3. технічні, зовнішньоторговельні, комплексні;
4. функціональні, комплексні, зовнішньоторговельні.

Тест 3. Створення вільних економічних зон зумовлене:

1. процесом територіального поділу праці;
2. інвестуванням;
3. процесом залучення інвесторів;
4. процесом організації господарської діяльності.

Тест 4. Частина території держави, де товари іноземного походження можуть зберігатися, купуватися та продаватися безплатно мита і митних зборів або з її відстроченням – це ...

1. зовнішньоторговельні зони;
2. комплексні виробничі зони;
3. науково-технічні зони;
4. туристсько-рекреаційні зони;
5. банківсько-страхові (офшорні) зони;
6. зони прикордонної торгівлі.

Тест 5. ВЕЗ, спеціальний правовий режим яких орієнтований на розвиток наукового і виробничого потенціалу, досягнення нової якості економіки через стимулювання фундаментальних і прикладних досліджень, з подальшим впровадженням результатів наукових розробок у виробництво – це ...

1. зовнішньоторговельні зони;
2. комплексні виробничі зони;
3. науково-технічні зони;
4. туристсько-рекреаційні зони;
5. банківсько-страхові (офшорні) зони;
6. зони прикордонної торгівлі.

Тест 6. Зони, в яких запроваджується особливо сприятливий режим здійснення банківських та страхових операцій в іноземній валюті для обслуговування нерезидентів – це:

1. зовнішньоторговельні зони;
2. комплексні виробничі зони;
3. науково-технічні зони;
4. туристсько-рекреаційні зони;
5. банківсько-страхові (офшорні) зони;
6. зони прикордонної торгівлі.

Тест 7. Найбільш сприятливими для розвитку спільного підприємництва в умовах вільних економічних зон є регіони:

1. Українського Причорномор'я, Кіровоградської області, Донецько-Луганський регіон, а також Крим;
2. Українського Причорномор'я, Донецько-Луганський регіон, а також Крим;
3. Українського Причорномор'я, Закарпатської області, а також Крим;
4. Українського Причорномор'я, Закарпатської області, Донецько-Луганський регіон, а також Крим.

Тест 8. Органами управління спеціальних економічних зон незалежно від їх типу є:

1. місцеві Ради народних депутатів та місцеві державні адміністрації в межах своїх повноважень;
2. територіальні громади;
3. ВРУ та КМУ;
4. визначається Законом України для кожної окремо створеної спеціальної (вільної) економічної зони.

ВАРІАНТ 2

Тест 1. Головною метою створення вільних економічних зон є ...

а) забезпечення стабільної життєдіяльності суспільства;

1. отримання прибутку;
2. активізація підприємницької діяльності на певній території;
3. забезпечення населення робочими місцями.

Тест 2. Комплексні зони – це:

1. зони виробничого характеру, які функціонують на основі залучення іноземних інвестицій;
2. зони, які забезпечують додаткові валютні надходження;
3. зони, до складу яких входять технопарки і технополіси;
4. зони, що забезпечують населення робочими місцями.

Тест 3. Загальні засади створення функціонування спеціальних (вільних) економічних зон визначається згідно з:

1. Законом України «Про іноземні інвестиції»;
2. Законом України «Про спеціальну економічну зону туристсько-рекреаційного типу «Курортполіс Трускавець»;
3. Законом України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон»;
4. Законом України «Про спеціальні економічні зони».

Тест 4. Частина території держави, на якій запроваджується спеціальний (пільговий податковий, валютно-фінансовий, митний тощо) режим економічної діяльності з метою стимулювання підприємництва, залучення інвестицій у пріоритетні галузі господарства, розширення зовнішньоекономічних зв'язків, запозичення нових технологій, забезпечення зайнятості населення – це ...

1. зовнішньоторговельні зони;
2. комплексні виробничі зони;
3. науково-технічні зони;
4. туристсько-рекреаційні зони;
5. банківсько-страхові(офшорні)зони;
6. зони прикордонної торгівлі.

Тест 5. Вільні економічні зони, які створюються в регіонах, що мають багатий природний, рекреаційний та історико-культурний потенціал, з метою ефективного його використання і збереження, а також активізації підприємницької діяльності (в тому числі із залученням іноземних інвесторів) у сфері рекреаційно-туристичного бізнесу – це ...

1. зовнішньоторговельні зони;
2. комплексні виробничі зони;
3. науково-технічні зони;
4. туристсько-рекреаційні зони;
5. банківсько-страхові(офшорні)зони;
6. зони прикордонної торгівлі.

Тест 6. Частина території держави на кордонах із сусідніми країнами, де діє спрощений порядок перетину кордону і торгівлі – це ...

1. зовнішньоторговельні зони;
2. комплексні виробничі зони;
3. науково-технічні зони;
4. туристсько-рекреаційні зони;
5. банківсько-страхові(офшорні)зони;
6. зони прикордонної торгівлі.

Тест 7. Станом на 1 січня 2012р. в Україні утворено:

1. 10 спеціальних (вільних) економічних зон (С(В)ЕЗ) та 74 території пріоритетного розвитку із спеціальним режимом інвестиційної діяльності (ТПР) в Автономній Республіці Крим та 12 областях України;

2. 11 спеціальних (вільних) економічних зон (С(В)ЕЗ) та 74 території пріоритетного розвитку із спеціальним режимом інвестиційної діяльності (ТПР) в Автономній Республіці Крим та 12 областях України;
3. 11 спеціальних (вільних) економічних зон (С(В)ЕЗ) та 72 території пріоритетного розвитку із спеціальним режимом інвестиційної діяльності (ТПР) в Автономній Республіці Крим та 14 областях України;
4. 11 спеціальних (вільних) економічних зон (С(В)ЕЗ) та 72 території пріоритетного розвитку із спеціальним режимом інвестиційної діяльності (ТПР) в Автономній Республіці Крим та 12 областях України.

Тест 8. Спеціальна економічна зона «Миколаїв» утворена:

1. з 01.01.2000 р. на 30 років;
2. з 01.01.2001 р. на 30 років;
3. з 01.01.2000 р. на 25 років;
4. з 01.01.2001 р. на 25 років.

ПИТАННЯ ДЛЯ ДИСКУСІЇ

1. Визначте мету створення в Україні ВЕЗ.
2. Визначте мету створення в Україні ТПР.
3. Вкажіть фактори, які мають враховуватись при створенні ВЕЗ.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ ЗНАТЬ

1. ВЕЗ та їх класифікації.
2. Курортполіс як спеціальна (вільна) економічна зона.
3. Підпрограма розвитку в Україні спеціальних (вільних) економічних зон: мета та завдання.
4. Підпрограма розвитку в Україні спеціальних (вільних) економічних зон: етапи та механізм реалізації; очікувані результати.
5. Підпрограма розвитку в Україні територій із спеціальним режимом інвестиційної діяльності: мета та завдання; очікувані результати.
6. Які ВЕЗ можуть створюватись в Україні?

7. РЕФЕРАТИ ДЛЯ ДИСКУСІЙНОГО ОБГОВОРЕННЯ ТЕМИ

1. Висновки та перспективи створення та розвитку територій з особливим статусом в Україні.
2. Практика створення ВЕЗ за кордоном.

3. Особливістю створення та функціонування територій з особливим статусом в Угорщині.
4. Особливістю створення та функціонування територій з особливим статусом в Болгарії.
5. Особливістю створення та функціонування територій з особливим статусом в Польщі.

ТЕМА 3.5

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИРОДООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Питання для обговорення

1. Сутність природного середовища як об'єкта державного регулювання.
2. Державне екологічне регулювання.
3. Національний рівень державного регулювання охорони природи та природокористування.

Методичні вказівки до виконання завдань теми

Якісне засвоєння студентами навчального матеріалу теми перевіряється через виконання ними завдань самостійної роботи, виконання тестових та розрахункового завдань.

Для виконання завдань студенти мають вивчити лекційний матеріал і рекомендовану літературу.

Нормативно-правові акти: 1, 3, 6, 10, 14, 17, 39, 40, 46

Основна література: 10, 11, 12, 16, 17, 20, 21, 23

Допоміжна література: 7, 8, 11, 13, 15, 16, 18, 38

ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ

Дати відповіді на тестові запитання. Із запропонованих відповідей на поставлені питання слід вибрати одну або кілька, які у сукупності складатимуть найповнішу правильну відповідь.

ВАРІАНТ 1

Тест 1. Яке із тверджень є помилковим?

1. екологія – це наука про відносини організмів з навколишнім середовищем;
2. слово «екологія» походить від грецького «дім, житло»;

3. екологія – це наука про взаємодію суспільства з навколишнім середовищем;
4. екологія – це наука про раціональне використання природних ресурсів.

Тест 2. Яке із тверджень є помилковим: «Об'єктом правової охорони навколишнього природного середовища є...

1. інтелектуальний потенціал суспільства»;
2. здоров'я та життя людей»;
3. території та об'єкти природно-заповідного фонду»;
4. природні ресурси».

Тест 3. Що не належить до системи екологічних нормативів?

1. гранично допустимі концентрації забруднювальних речовин у навколишньому природному середовищі;
2. гранично допустимі рівні акустичного шкідливого впливу на навколишнє природне середовище;
3. гранично допустимі викиди та скиди у навколишнє природне середовище;
4. гранично допустимий вміст шкідливих речовин у продуктах харчування;
5. відповіді а, б, в, г – правильні.

Тест 4. Установлення правового режиму зон надзвичайної ситуації та визначення статусу потеплілих громадян належить до компетенції ...

1. Верховної Ради України;
2. Кабінету Міністрів України;
3. Міністерства екології та природних ресурсів України;
4. Міністерства з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи України.

Тест 5. Екологічна експертиза буває ...

1. приватною;
2. державною;
3. акціонерною;
4. колективною.

Тест 6. Показниками економічної ефективності природоохоронних заходів у землеробстві є

1. фондвіддача;

2. динаміка стану і якості земельних ресурсів;
3. економія живої праці;
4. динаміка показників рівня життя населення.

Тест 7. ЕРА – це ...

1. Агентство по охороні навколишнього середовища США;
2. Агентство екологічного розміщення країн ЄС;
3. громадська організація в Україні, метою якої є поширення серед населення концепції стійкого розвитку;
4. економіка раціонального аналізу.

Тест 8. Відповідно до Закону України «Про екологічну експертизу» екологічна експертиза в Україні – це ...

1. вид науково-практичної діяльності спеціально уповноважених державних органів, еколого-експертних формувань та об'єднань громадян, що ґрунтується на міжгалузевому екологічному дослідженні, аналізі та оцінці передпроектних, проектних та інших матеріалів чи об'єктів, реалізація і дія яких може негативно впливати або впливає на стан навколишнього природного середовища, і спрямована на підготовку висновків про відповідність запланованої чи здійснюваної діяльності нормам і вимогам законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки;

2. центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра екології та природних ресурсів України;

3. це система режимних довгострокових безперервних спостережень за станом довкілля з метою використання, одержаної геоекологічної та біоекологічної інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень і складанням прогнозів динаміки екологічних ситуацій в різних регіонах планети;

4. це система державного управління в галузі охорони довкілля, основною метою якої є реалізація законодавства, контроль за дотриманням вимог екологічної безпеки, забезпечення проведення ефективних заходів щодо охорони навколишнього природного середовища і раціонального використання природних ресурсів, досягнення узгодженості державних і громадських органів у галузі охорони довкілля.

ВАРІАНТ 2

Тест 1. Яке із тверджень є помилковим?

1. екологічне регулювання – це реакція держави на негативні екстерналії від діяльності людей та господарюючих суб'єктів;
2. активне екологічне регулювання виходить з позиції стримування зростання забруднення навколишнього природного середовища; пасивне – з позиції послідовного зменшення забруднення;
3. земельний кадастр містить інформацію про правовий режим земель, розподіл їх між власниками та землекористувачами за категоріями земель, відомості про якісну характеристику та цінність земель;
4. для фінансування екологічних заходів утворюються державний та місцеві позабюджетні фонди охорони навколишнього природного середовища.

Тест 2.

Забезпечення функціонування державної екологічної інформаційної системи належить до компетенції...

1. Верховної Ради України;
2. Кабінету Міністрів України;
3. Міністерства екології та природних ресурсів України;
4. Державного комітету інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України.

Тест 3. Платежі підприємств за понадлімітне використання та псування якості природних ресурсів...

1. відносяться на витрати виробництва;
2. стягуються з прибутку підприємств;
3. стягуються з фонду заробітної плати;
4. стягуються з доходу керівників підприємств.

Тест 4. Сутність управління в галузі охорони навколишнього середовища полягає у виконанні функцій:

1. нагляду;
2. прогнозування;
3. експертизи;
4. відповіді а, б, в – правильні.

Тест 5. Соціально-економічний результат природоохоронної діяльності виражається у ...

1. підтриманні екологічної рівноваги;

2. зменшенні обсягів забруднюючих речовин у біосферу;
3. збільшенні кількості природних ресурсів;
4. поліпшенні якості природних ресурсів.

Тест 6. Екологічні збитки виникають унаслідок ...

1. несприятливих змін стану навколишнього середовища;
2. зміни кількості та якості природних ресурсів;
3. погіршення здоров'я фізичних осіб;
4. витрат на запобігання та ліквідацію негативних наслідків.

Тест 7. Екологічний моніторинг – це ...

1. вид науково-практичної діяльності спеціально уповноважених державних органів, еколого-експертних формувань та об'єднань громадян, що ґрунтується на міжгалузевому екологічному дослідженні, аналізі та оцінці передпроектних, проектних та інших матеріалів чи об'єктів;
2. центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра екології та природних ресурсів України;
3. це система режимних довгострокових безперервних спостережень за станом довкілля з метою використання, одержаної геоекологічної та біоекологічної інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень і складанням прогнозів динаміки екологічних ситуації в різних регіонах планети;
4. це система державного управління в галузі охорони довкілля, основною метою якої є реалізація законодавства, контроль за дотриманням вимог екологічної безпеки, забезпечення проведення ефективних заходів щодо охорони навколишнього природного середовища і раціонального використання природних ресурсів, досягнення узгодженості державних і громадських органів у галузі охорони довкілля.

Тест 8. Відповідно до Указу Президента України «Про Положення про Державну екологічну інспекцію України» Державна екологічна інспекція України – це ...

1. вид науково-практичної діяльності спеціально уповноважених державних органів, еколого-експертних формувань та об'єднань громадян, що ґрунтується на міжгалузевому екологічному дослідженні, аналізі та оцінці передпроектних, проектних та інших матеріалів чи об'єктів;

2. центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра екології та природних ресурсів України;
3. це система режимних довгострокових безперервних спостережень за станом довкілля з метою використання, одержаної геоecологічної та біоecологічної інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень і складанням прогнозів динаміки ecологічних ситуації в різних регіонах планети;
4. це система державного управління в галузі охорони довкілля, основною метою якої є реалізація законодавства, контроль за дотриманням вимог ecологічної безпеки, забезпечення проведення ефективних заходів щодо охорони навколишнього природного середовища і раціонального використання природних ресурсів, досягнення узгодженості державних і громадських органів у галузі охорони довкілля.

ПИТАННЯ ДЛЯ ДИСКУСІЇ

1. Охарактеризуйте ecологічний стан України.
2. Чому стан природного середовища є сферою державного регулювання?
3. перерахуйте функції регулювання охорони природи та управління природокористуванням, що здійснюється на державному рівні.
4. Які функції управління природокористуванням належать до регіонального рівня?
5. У чому специфіка місцевого рівня управління природоохоронної діяльності?

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ ЗНАТЬ

1. Що таке «ecологія»?
2. Що таке «ecологічне регулювання»?
3. Чим викликана необхідність охорони навколишнього природного середовища?
4. Що є об'єктами охорони навколишнього природного середовища?
5. Які є методи ecологічного регулювання?
6. Охарактеризуйте державне управління у сфері охорони навколишнього природного середовища.
7. Який зміст ecологічних процедур (ecологічної експертизи, моніторингу стану довкілля, державної ecологічної інспекції)?
8. Що таке «стандартизація і нормування в ecологічній сфері»?

9. Що таке «екологічні цільові комплексні програми»?

10. Охарактеризуйте економічний механізм забезпечення природоохоронної діяльності в Україні.

11. За рахунок яких джерел здійснюється фінансування природоохоронних заходів?

РЕФЕРАТИ ДЛЯ ДИСКУСІЙНОГО ОБГОВОРЕННЯ ТЕМИ

1. Екологічні обмеження та свобода економічної діяльності.

2. Екологічна політика в контексті державної політики України.

ГЛОСАРІЙ

Адміністративна реформа – вид політико-правової реорганізації, здійснюваної у сфері виконавчої влади, яка передбачає вдосконалення її організаційної структури, функцій, кадрового забезпечення, взаємовідносин з місцевим самоврядуванням.

Антиінфляційне регулювання – охоплює насамперед два основних метода усунення інфляції: скорочення бюджетного дефіциту і регулювання цін і доходів

Бюджетно-податкова політика – система регулювання, пов'язана з функціонуванням державних фінансів, формуванням державного бюджету та державними витратами і спрямована на реалізацію цілей соціально-економічного розвитку країни.

Венчурні підприємства – малі підприємства з високим ступенем ризику, що спеціалізуються на розробці наукових ідей та їх втіленні у нові технології, нові продукти, а також забезпечують зв'язок між фундаментальними дослідженнями і масовим виробництвом.

Відтворювальна структура – співвідношення між підрозділами суспільного виробництва, між споживання і нагромадженням; структура основних фондів.

Грошова система країни – обіг грошової маси (монет і паперових грошей); чеків, що створюються на основі депозитних вкладів у комерційних банках; інших фінансових документів та платіжних засобів.

Грошово-кредитна політика – сукупність заходів у сфері грошового обігу і кредитів, що спрямовані на регулювання економіки.

Демпінг – продаж товарів на ринках інших країн за цінами, нижчими від внутрішніх.

Державне економічне програмування – вища форма державного регулювання економіки, завдання якого – комплексне використання у глобальних цілях усіх елементів державного регулювання економіки.

Державне регулювання економіки – система типових заходів (форм, методів та інструментів) законодавчого, виконавчого й судового характеру, за допомогою яких держава забезпечує ефективний розвиток національної економіки, реалізацію соціально-економічних цілей суспільства.

Державний сектор економіки – комплекс суб'єктів господарювання, які повністю або частково належать центральним або місцевим органам.

Державні позички – продаж державних цінних паперів, позики в позабюджетних фондах і банках для покриття дефіциту державного бюджету.

Дотація – кошти, що передаються з державного бюджету до місцевих бюджетів або з місцевих бюджетів вищого рівня до місцевих бюджетів нижчих рівнів безповоротно з метою збалансування їх доходів і видатків.

Економічна політика держави – система економічних ідей, цілей держави, завдань та засобів їх досягнення, а також діяльність органів державної влади й управління щодо їх реалізації.

Зовнішньоекономічна політика – діяльність держави, спрямована на регулювання економічних відносин з іншими країнами, на забезпечення ефективного використання зовнішнього фактора в національній економіці, реалізацію конкурентних переваг країни, раціональне входження у світове господарство.

Інвестиційна політика держави – діяльність держави щодо регулювання інвестиційної діяльності з метою реалізації цілей економічної, науково-технічної та соціальної політики; комплекс економічних, організаційно-правових та інших заходів держави, спрямованих на створення сприятливого інвестиційного клімату, структурну перебудову, підвищення ефективності національної економіки.

Індикативне планування – спосіб регулювання економічних процесів за допомогою розробки планових показників рекомендаційного, орієнтовного характеру, що конкретизують цілі й пріоритети розвитку національної економіки, створення державою відповідних фінансових та інших стимулів для її реалізації.

Інноваційний потенціал країни – здатність фундаментальної науки забезпечити розвиток інноваційних процесів, модернізацію і оновлення виробництва.

Інноваційна політика держави – комплекс економічних організаційно-правових та інших заходів держави, спрямованих на впровадження результатів НТП у виробництво, стимулювання і підтримку інноваційних процесів в економіці.

Кейнсіанство – економічна школа, що відстоює необхідність і важливість державного регулювання економіки, пояснюючи це недосконалістю ринкового механізму на основі використання як прямих, так і опосередкованих економічних методів (бюджетно-фінансове регулювання, стимулювання сукупного попиту та інвестиційної активності, розширення державних витрат, зменшення рівня облікової ставки, збільшення рівня зайнятості).

Класична теорія регулювання економіки (саморегулювання) – основним регулятором економічних процесів вважає ринковий механізм, який ефективно регулює розподіл ресурсів, автоматично встановлює

економічну рівновагу (між попитом і пропозицією) і забезпечує необхідність втручання держави в економіку.

Ліцензування – видача державними органами дозволу на право займатися певним видом діяльності, в тому числі експортно-імпортними операціями.

Митна політика – політика встановлення державою податків на товари, майно, цінності, які перевозяться через кордон країни (митних тарифів), з метою захисту національних інтересів і наповнення державного бюджету країни.

Місьцеве самоврядування – гарантоване державою право і реальна здатність територіальної громади самостійно або під відповідальність органів чи посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення у межах чинного законодавства України. Система місцевого самоврядування включає: територіальну громаду; сільську, селищну, міську раду; сільського, селищного, міського голову; виконавчі органи сільської, селищної, міської ради; районні й обласні ради, що представляють спільні інтереси територіальних громад; органи самоорганізації населення.

Монетаризм – економічна неоліберальна школа, яка не визнає широкого втручання держави в економіку, віддає перевагу непрямим (опосередкованим) методам державного впливу, зокрема регулюванню грошового обороту.

Науково-технічна політика – політика держави щодо формування умов для розвитку прикладної та фундаментальної науки, раціонального використання науково-технічного потенціалу країни, впровадження результатів НТП у виробництво з метою підвищення його ефективності, забезпечення конкурентоспроможності національної економіки. Визначає цілі, форми й методи діяльності держави в науково-технічній сфері.

Національна економіка – велика, складна економічна система, яка включає комплекс взаємодіючих між собою суб'єктивних (державна, юридичні та фізичні особи) і об'єктивних елементів (відносини, зв'язки, що виникають у процесі взаємодії суб'єктів економіки) і має певні властивості (структуру, цілісність, цілеспрямованість, наявність ресурсів, пропорційність, стійкість, адаптивність, самозбереження, саморегуляцію та самоорганізацію, наявність управляючого центру).

Об'єкти державного регулювання економіки – сфери, галузі, а також ситуації, явища та умови соціально-економічного життя країни, виникають або можуть виникнути проблеми, труднощі, що потребують нагального розв'язання задля нормального функціонування національної економіки

Облікова ставка – розмір відсотка, за який національний банк країни продає кредитні ресурси комерційним банкам, а ті під позичковий відсоток кредитують суб'єктів економіки.

Платіжний баланс – співвідношення між валютними надходженнями в країну та платежами держави за кордон, які вона здійснює протягом певного часу, тобто цестатистичний звіт про результати зовнішньоекономічної діяльності країни за певний період часу, зазвичай за рік.

Активний платіжний баланс – (активне сальдо платіжного балансу) – надходження в країну перевищують платежі країни за кордон.

Пасивний платіжний баланс – (пасивне сальдо платіжного балансу) наявний його дефіцит.

Податкова система – сукупність податків і податкових платежів, що сплачуються державі у встановленому законодавством країни порядку.

Середній клас – прошарок суспільства, що характеризується такими ознаками: особиста свобода; самостійна економічна діяльність; наявність власності; досить високий рівень доходів; володіння професією, що передбачає отримання спеціальних знань; адекватні спосіб і якість життя; роль у суспільстві.

Субвенція – кошти, що надаються місцевим бюджетам вищого рівня на фінансування цільових видатків і підлягають поверненню у разі їх неналежного використання

Субсидія – кошти, що надаються з державного бюджету місцевим бюджетам або з місцевих бюджетів вищого рівня до місцевих бюджетів нижчого рівня на фінансування цільових видатків.

Соціальна політика – діяльність держави, спрямована на створення та регулювання соціально-економічних умов суспільства: підтримка відносин між соціальними групами і всередині їх, забезпечення умов для підвищення добробуту членів суспільства, створення соціальних гарантій, формування ефективних економічних стимулів для участі у виробництві, соціальний захист населення.

Структура економіки – співвідношення різних елементів економічної системи, що відбивають народногосподарські пропорції та стан суспільного поділу праці (галузєва, відтворювальна, територіальна, соціальна, зовнішньоекономічна структура).

Трансфери – кошти, що надаються з державного бюджету місцевим бюджетам або з місцевих бюджетів вищого рівня до місцевих бюджетів нижчого рівня у вигляді субсидій, субвенцій, дотацій тощо.

Управління економікою – свідомий вплив держави на об'єкти і процеси з метою цілеспрямування господарської діяльності, узгодження дій суб'єктів національної економіки й отримання бажаних результатів. Включає макроекономічний аналіз, прогнозування, планування та

програмування соціально-економічного розвитку країни, організацію, регламентацію, стимулювання та оперативне регулювання діяльності суб'єктів господарювання, контроль за дотриманням ними правил і норм економічної поведінки.

Фінансова система країни – державний бюджет, позабюджетні фонди (пенсійні, страхові, кредитні та інші фонди); фінанси підприємств; місцеві фінанси (бюджети області, міські, районі, сільські).

Фіскальна політика – діяльність держави щодо формування та регулювання державного бюджету (бюджетно-податкова політика), а також мобілізації коштів у державну казну з інших джерел.

Цінове регулювання – вплив держави на ринкове ціноутворення та ціни за допомогою законодавчих, адміністративних і судових заходів з метою здійснення кон'юнктурної та структурної політики, приборкання інфляції, стимулювання виробництва, його модернізації, посилення конкурентоздатності національної економіки, пом'якшення соціального напруження.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ РОБІТ

Навчальним планом підготовки бакалаврів та спеціалістів із спеціальностей "Менеджмент організацій" та "Облік і аудит" передбачено виконання індивідуальної роботи.

МЕТА ТА ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

Метою індивідуальної роботи є поглиблення і закріплення теоретичних знань з державного регулювання економіки та набуття студентами вмінь пов'язувати свої знання з практикою. Виконання індивідуальної роботи дає змогу студенту навчитися самостійно використовувати та узагальнювати теоретичні положення та інформаційні матеріали, формувати власні погляди стосовно невирішених проблем та обґрунтовувати висновки і пропозиції, спрямовані на розв'язання їх.

Основними етапами виконання індивідуальної роботи є:

2. Вибір теми та визначення завдань дослідження.
3. Добір та вивчення літературних джерел.
4. Складання плану роботи.
5. Написання та оформлення індивідуальної роботи.
6. Розробка теми в схемах та таблицях.
7. Складення тестів по темі.
8. Складення економічного диктанту по темі.

ВИБІР ТЕМИ ТА ПІДГОТОВКА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

Робота студента розпочинається з вибору теми індивідуальної роботи.

Тематика індивідуальних робіт з дисципліни

1. Основні теорії державного регулювання економіки.
2. Організаційно-економічний механізм місцевого самоврядування (на прикладі конкретного об'єкту).
3. Розвиток та організаційно-економічний механізм функціонування вільних економічних зон (на прикладі конкретного об'єкту).
4. Розвиток сільського господарства та аграрна політика Миколаївської області.
5. Макроекономічний розвиток України, прогнозування реального ВВП.
6. Місцевий бюджет і бюджетна політика.
7. Регіональний розвиток і регіональна політика Миколаївської області.

8. Програмування соціально-економічного розвитку Миколаївської області.
9. Економіка і розвиток соціальної сфери Миколаївської області.
10. Економіка та розвиток комунального господарства Миколаївської області.
11. Науково-технічний розвиток і науково-технічна політика Миколаївської області.
12. Екологічна ситуація та екологічна політика Миколаївської області.
13. Фінансове програмування як метод макроекономічної політики.
14. Науково-технічна та інноваційна політика в Миколаївській області.
15. Державне управління природно-ресурсним потенціалом (земельні ресурси)
16. Державне управління природно-ресурсним потенціалом (водні ресурси)
17. Державне управління природно-ресурсним потенціалом (лісові ресурси)
18. Державне управління природно-ресурсним потенціалом (мінерально-сировинний комплекс)
19. Державна політика розвитку людського потенціалу
20. Державне управління ринком сировинних товарів
21. Державне управління ринком сільськогосподарських товарів
22. Державне управління ринком інтелектуальної продукції
23. Геоелектронні сценарії розвитку в Україні
24. Організаційно-економічні засади формування та розвитку домогосподарств в Україні
25. Інституціональна структура ринкової економіки України.

Студент може запропонувати і таку тему індивідуальної роботи, яка відсутня в рекомендованій тематиці. Однак таке рішення має бути погоджене з науковим керівником. Тема індивідуальної роботи вважається затвердженою, якщо вона погоджена з науковим керівником.

Підготовка індивідуальної роботи розпочинається з добору й вивчення літературних джерел і складання бібліографії. Методика опрацювання літератури залежить від характеру досліджуваної проблеми та індивідуальних особливостей студента. Спочатку доцільно ознайомитися з основною літературою (підручники, монографії, теоретичні статті), потім – з нормативними документами (указами Президента України, законами України, постановами Кабінету Міністрів України тощо). Особливу увагу слід приділити періодичним виданням, в яких публікуються аналітична інформація та результати наукових досліджень.

Попереднє вивчення літературних джерел є підґрунтям для складання плану індивідуальної роботи. Він має включати в себе: вступ, шість логічно пов'язаних між собою розділів, які дають змогу розкрити тему, та висновки. Орієнтовний план індивідуальної роботи наведено нижче. Студент може змінювати план індивідуальної роботи, але за погодженням з науковим керівником.

Написання тексту індивідуальної роботи здійснюється через систематизацію та обробку зібраних матеріалів по кожному розділу плану. На цьому етапі узагальнюються теоретичні положення, виконуються певні розрахунки, обґрунтовуються висновки та пропозиції, розробляється ілюстративний матеріал. Після необхідних доповнень та уточнень здійснюється остаточне оформлення роботи.

Орієнтовний план індивідуальної роботи

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Історичний аспект (або світовий досвід) розвитку ...

РОЗДІЛ 2. Сутність поняття ...

РОЗДІЛ 3. Роль держави у становленні (або формуванні, або розвитку) ...

РОЗДІЛ 4. Базові показники та індикатори

РОЗДІЛ 5. Нормативно-правова база державного регулювання ...

РОЗДІЛ 6. Перспективи і напрями вирішення (або удосконалення) ...

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

СХЕМИ ТА ТАБЛИЦІ

ТЕСТИ

ЕКОНОМІЧНИЙ ДИКТАНТ

СТРУКТУРА ТА ОБСЯГ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

Індивідуальна робота мусить мати чітку логічну побудову з відповідними складовими елементами. Традиційно індивідуальна робота складається зі вступу, основної частини та висновків, окремо подаються схеми та таблиці, тести, економічний диктант.

У *вступі* розкривають актуальність теми, дають оцінку сучасного стану досліджуваної проблеми з посиланням на певні літературні джерела, визначають мету і завдання, об'єкт і методи дослідження.

Основна частина роботи поділяється на кілька розділів. Перший з них, зазвичай, присвячується теоретико-методологічним питанням з досліджуваної теми; інші – питанням аналізу досліджуваної проблеми, обґрунтуванню висновків і пропозицій щодо вирішення її.

У четвертому розділі мають бути наведені статистичні дані за останні три-п'ять років по досліджуваній темі по Україні в цілому та у розрізі областей (на прикладі однієї-двох областей). Якщо за специфікою теми навести статистичний матеріал неможливо – у розділі подаються відомості про методичні та методологічні основи здійснення аналізу розвитку досліджуваної проблеми.

У п'ятому розділі мають бути посилання на конкретні нормативно-правові акти. Розділ може будуватись за двома принципами:

- дослідження нормативно-правових актів і за результатами аналізу – висвітлення проблем по досліджуваному питанню;
- аналіз проблем по досліджуваному питанню з підтвердженням висновків посиланням на нормативно-правові акти.

У висновках стисло підсумовують результати дослідження. Тут містяться висновки й пропозиції, що показують, якою мірою досягнуто мету дослідження та вирішено завдання, поставлені у вступі.

Схеми та таблиці мають бути побудовані таким чином, щоб повністю розкрити основні положення по темі (як резюме).

Тести повинні відображати в повній мірі зміст теми. Тести можуть бути простими (по чотири варіанти відповіді, де одна відповідь вірна) та складними.

Економічний диктант найпростіше представити у вигляді термінологічного словника (глосарія).

Обсяг індивідуальної роботи – 20-25 сторінок формату А4 комп'ютерного набору. Приблизний обсяг структурних складових тексту індивідуальної роботи (кількість сторінок): вступ – 1-1,5, основна частина – 17-21, висновки – 2-2,5.

Обсяг схем та таблиць – не менше двох; тестів – не менше десяти; економічного диктанту – не менше десяти термінів.

ОФОРМЛЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

Індивідуальна робота має бути написана українською мовою й правильно оформлена. Текст роботи має розміщуватися з одного боку аркуша паперу. Шрифт – TimesNewRoman. Розмір шрифту – кегль 12. Береги: зверху та знизу – 2 см, зліва – 3 см, справа – 1,5 см. Міжрядковий інтервал – 1,5.

Роботу комплектують у такій послідовності: титульний аркуш (титул), зміст, вступ, основна частина, висновки, список літератури, додатки (в разі потреби), схеми та таблиці, тести, економічний диктант.

Нумерація сторінок має бути наскрізною: номер сторінки проставляють арабськими цифрами у її правому верхньому кутку, проте

на титульному аркуші (перша сторінка роботи) номер сторінки не проставляють.

Формули слід нумерувати арабськими цифрами. Порядковий номер вказують у круглих дужках праворуч від формули. Він має складатися з номера розділу, через крапку, та порядкового номера формули в даному розділі. Наприклад, (3.1) означає: перша формула в третьому розділі.

Розрахунки, які наводяться в тексті, доцільно давати у вигляді таблиці, дані якої мають бути обов'язково проаналізовані в роботі. Кожна таблиця мусить мати заголовок, який відображає її зміст. Нумерація таблиць здійснюється таким чином: праворуч над заголовком пишуть слово «Таблиця» та її порядковий номер. Номер таблиці складається з номера розділу та, через крапку, порядкового номера таблиці в даному розділі. Наприклад: Таблиця 2.1 – перша таблиця другого розділу. Якщо таблиця має продовження на наступній сторінці, то пишуть: Продовження табл. 2.1. У разі, коли показники, які містяться в таблиці, мають однакову одиницю виміру, то їх виносять у заголовок таблиці (наприклад: Розподіл трудових ресурсів, тис. чол.); коли ж вони різні, їх розміщують у спеціальній графі та відповідних рядках таблиці.

Ілюстративний матеріал у формі схем, діаграм, графіків тощо оформляється таким чином: під ілюстрацією пишуть слово «Рис.» і проставляють номер, який складається з номера розділу та, через крапку, порядкового номера ілюстрації у даному розділі. Наприклад: Рис. 2.1 – перший рисунок другого розділу.

У тексті обов'язково мають бути зроблені посилання на джерела, з яких були запозичені цифрова інформація і цитати, наведені в індивідуальній роботі. Посилання на джерела рекомендується здійснювати за допомогою квадратних дужок, в яких проставляються порядковий номер джерела зі списку використаної літератури та відповідна сторінка. Наприклад: [8, с. 12].

Список використаної літератури складають у такій послідовності:

1. Укази Президента України.
2. Закони Верховної Ради України.
3. Постанови Кабінету Міністрів України.
4. Доповіді та виступи керівників держави.
5. Спеціальна література з теми індивідуальної роботи (за прізвищами авторів книг, брошур, статей, назвами збірників в алфавітному порядку).

У списку літератури слід вказати:

для книг – прізвище (прізвища) та ініціали автора (авторів), назву книги, місто, видавництво, рік видання;

для статей – прізвище (прізвища) та ініціали автора (авторів), назву статті, назву журналу, рік видання, його номер, номери сторінок, у межах яких надруковано статтю.

Додатки до індивідуальної роботи оформляються таким чином: посередині сторінки з великої букви пишуть слово «Додаток» і велика літера, що позначає додаток. Послідовність розміщення додатків визначається черговістю посилань на них у тексті роботи. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

Індивідуальна робота має бути зброшурована і подана на кафедру в установленій термін. Вона розглядається науковим керівником, який визначає оцінку у балах. Якщо студент не погоджується з отриманою оцінкою, йому пропонується захист роботи.

РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ

№ п/ п	Форма контролю	Контроль протягом семестру, разів	Максимальна оцінка кожної одиниці / всього	Мінімальна оцінка кожної одиниці / всього
I. Постійна робота				
1	Тестування на практичних заняттях	17	2 / 34	1,5 / 25,5
2	Практичні завдання	13	3 / 3	0,5 / 6,5
II. Самостійна робота				
1	Підготовка доповіді	1	2 / 11	0,5 / 5,5
2	Індивідуальне завдання	1	27 / 27	15 / 15
3	Підготовка тез	1	14 / 14	7,5 / 7,5
Кількість балів			100	60
	- за постійну роботу	X	37	32
	- за самостійну роботу		63	28

ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

1. Конституція України : за станом на 28.06.1996 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – Офіц. вид. – 1996. – № 30.
2. Бюджетний кодекс України : за станом на 08.07.2010 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – Офіц. вид. – 2010. – № 50-51.
3. Водний кодекс України : за станом на 06.06.1995 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – Офіц. вид. – 1995. – № 24.
4. Господарський кодекс України : за станом на 16.01.2003 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – Офіц. вид. – 2003. – № 18-22.
5. Житловий кодекс Української РСР : за станом на 03.06.1983 / Верховна Рада Української РСР // Відомості Верховної Ради України. – Офіц. вид. – 1983. – додаток до № 28.
6. Земельний кодекс України : за станом на 25.10.2001 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – Офіц. вид. – 2002. – № 3-4.
7. Кодекс адміністративного судочинства України : за станом на 06.07.2005 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – Офіц. вид. – 2005. – № 35-36.
8. Кодекс торговельного мореплавства України : за станом на 23.05.1995 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – Офіц. вид. – 1995. – № 47-52.
9. Про адміністративні правопорушення: кодекс України за станом на 07.12.1984 / Верховна Рада Української РСР // Відомості Верховної Ради України. – Офіц. вид. – 1984. – додаток до № 51.
10. Кодекс України «Про надра» : за станом на 27.07.1994 / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – 1994. – № 36.
11. Кримінальний кодекс України : за станом на 05.04.2001 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – Офіц. вид. – 2001. – № 25-26.
12. Кримінальний процесуальний кодекс України : за станом на 13.04.2012 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – Офіц. вид. – 2012. – № 90-91.
13. Кримінально-виконавчий кодекс України : за станом на 11.07.2003 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – Офіц. вид. – 2004. – № 3-4.
14. Лісовий кодекс України : за станом на 21.01.1994 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – Офіц. вид. – 1994. – № 17.
15. Митний кодекс України : за станом на 13.03.2012 // Голос України.–

Офіц. вид. – 2012. – № 73-74.

16. Сімейний кодекс України : за станом на 10.01.2002 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – Офіц. вид. – 2002. – № 21-22.

17. Повітряний кодекс України : за станом на 19.05.2011 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – Офіц. вид. – 2011. – № 48-49.

18. Податковий кодекс України : за станом на 02.12.2010 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – Офіц. вид. – 2011. – № 13-14.

19. Цивільний кодекс України : за станом на 16.01.2003 / Верховна Рада України. – Офіц. вид // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44.

20. Цивільний процесуальний кодекс України : за станом на 18.03.2004 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – Офіц. вид. – 2004. – № 40-41.

21. Про Антимонопольний комітет України: закон України від 26.11.1993 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 50.

22. Про банки і банківську діяльність: закон України від 07.12.2000 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5-6.

23. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: закон України від 14.05.1992 / Верховної Ради України // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 3.

24. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України: закон України від 23.03.2000 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 25.

25. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: закон України від 10.10.1996 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 51.

26. Про Державний бюджет України на 2011 рік: закон України від 23.12.2010 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 7-8.

27. Про державну податкову службу в Україні: закон України від 04.12.1990 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 6.

28. Про зайнятість населення: закон України від 01.03.1991 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 14.

29. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом: закон України від 28.11.2002 / Верховна

Рада України. – 2003. – № 1.

30. Про захист економічної конкуренції: закон України від 11.01.2001 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 12.

31. Про захист іноземних інвестицій на Україні: закон України від 10.09.1991 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 46.

32. Про захист прав споживачів: закон України від 12.05.1991 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 30.

33. Про зовнішньоекономічну діяльність: закон України від 16.04.1991 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29.

34. Про інвестиційну діяльність: закон України від 18.09.1991 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 47.

35. Про інноваційну діяльність: закон України від 04.07.2002 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 36.

36. Про лізинг: закон України від 16.12.1997 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 16.

37. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: закон України від 01.06.2000 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 36.

38. Про мінімальний споживчий бюджет: закон України від 03.07.1991 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 42.

39. Про місцеве самоврядування в Україні: закон України від 21.05.1997 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24.

40. Про місцеві державні адміністрації: закон України від 09.04.1999 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 20-21.

41. Про наукову і науково-технічну діяльність: закон України від 13.12.1991 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 12.

42. Про наукову і науково-технічну експертизу: закон України від 10.02.1995 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 9.

43. Про Національний банк України: закон України від 20.05.1999 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 29.

44. Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні: закон України від 10.12.1997 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 15.
45. Про оплату праці: закон України від 24.03.1995 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 17.
46. Про охорону навколишнього природного середовища: закон України від 25.06.1991 // Відомості Верховної Ради України // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 41. (зі змінами та доповненнями).
47. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: закон України від 15.12.1993 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7.
48. Про охорону праці: закон України від 14.10.1992 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 49.
49. Про пенсійне забезпечення: закон України від 15.11.1991 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 3.
50. Про підприємництво: закон України від 07.02.1991 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 14.
51. Про приватизацію державного майна: закон України від 04.03.1992 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 24.
52. Про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію): закон України від 06.03.1992 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 24.
53. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки: закон України від 11.07.2001 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 48.
54. Про прожитковий мінімум: закон України від 15.07.1999 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 38.
55. Про режим іноземного інвестування: закон України від 19.03.1996 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 19.
56. Про фінансові послуги і державне регулювання ринків фінансових послуг: закон України від 12.07.2001 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 1.
57. Про ціни і ціноутворення: закон України від 03.12.1990 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1990. – № 52.
58. Про цінні папери та фондовий ринок: закон України від 23.02.2006 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 26-31.
59. Про зайнятість населення : закон України № 1725Л/ I від 17.11.2009 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. - 2010. - № 8. - С. 54.

60. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : закон України № 4231Л/ I від 13.01.2012 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. - 2011. - № 1. - С. 154.

61. Про інвестиційну діяльність : закон України № 3461 -VI від 02.06.2011 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. - 2011. - № 51. - С. 578.

62. Про інноваційну діяльність : закон України № 3715Л/ I від 08.09.2011 // Офіційний вісник України // Відомості Верховної Ради України. - 2011. - № 77. - С. 14.

63. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : закон України № 4618Л/ I від 22.03.2012 // Голос України // Відомості Верховної Ради України. - 2012. - № 70. - С. 12.

64. Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002-2011рр.: послання Президента України до Верховної Ради України. 2002 рік // Урядовий кур'єр. – 2002. – № 100. – С. 5-12.

65. Україна: поступ у ХХІ століття. Стратегія економічної та соціальної політики на 2000-2004 рр.: Послання Президента України до Верховної Ради України. 2000 рік // Урядовий кур'єр. – 2000. – № 34. – С. 5-12.

66. Офіційний сайт Верховної Ради України. - Режим доступу : <http://www.portal.rada.gov.ua>.

67. Офіційний сайт Державного агентства України з інвестицій та розвитку. - Режим доступу : <http://in.ukrproject.gov.ua/>.

68. Офіційний сайт Державної служби статистики України. - Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

69. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. - Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/>.

70. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. - Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua/>.

СПИСОК ОСНОВНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Артус М. М. Бюджетна система України : навчальний посібник / М.М. Артус, Н. М. Хижа – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2005. – 220 с.

2. Балацький О. Ф. Управління інвестиціями. Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів / О.Ф. Балацький, О. М.Теліженко – Суми : Видавництво Сумського державного університету, 2000. – 123 с. – Російською мовою.

3. Бліщук К. М. Економічний аналіз державної політики: основні поняття, підходи до застосування : навч. посіб. / К. М. Бліщук, Є. Г. Матвіїшин. - Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2007. - 268 с

4. Бодров В. Г. Державне регулювання економіки та економічна політика : навч. посіб. / В. Г. Бодров, О. М. Сафронова, Н. І. Балдич. - К. : Академвидав, 2010. - 520 с.
5. Бодров В. Г. Трансформація економічних систем: концепції, моделі, механізми регулювання та управління : навч. посіб. / В. Г. Бодров. - К. : Вид-во УАДУ, 2002. - 102 с
6. Вуйченко М. А. Фінансовий менеджмент : Управління інвестиціями : Навчальний посібник / М. А. Вуйченко – Умань : Видавець «Сочінський», 2010. – 168 с.
7. Гош О. П. Теоретичні засади економічної політики. Навчальний посібник / О. П. Гош – К. : Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2007. – 332 с.
8. Гриньова В. М. Державне регулювання економіки : підручник / В. М. Гриньова, М. М. Новікова. - К. : Знання, 2008. - 398 с.
9. Демківський А. В. Гроші та кредит : навчальний посібник / А. В. Демківський – К. : Дакор, 2007. – 528 с.
10. Державне регулювання економіки: навч. посіб. / С.М. Чистов, А.Є. Никифоров, Т.Ф.Куценко [та ін.] – К.: КНЕУ, 2005. – 428 с.
11. Джигирей В. С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища : навчальний посібник / В. С. Джигирей – К. : Знання, 2006. – 319 с.
12. Дідківська Л. І. Державне регулювання економіки: навч. посіб. / Л. І. Дідківська, Л. С. Головка – К.: Знання-Прес, 2000. – 656 с.
13. Дідківський М. І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : Навчальний посібник / Дідківський М.І. – К. : Знання, 2006. – 462 с.
14. Козик В. В. Міжнародні економічні відносини : навчальний посібник / В. В. Козик, Л. А. Панкова, Н. Б. Даниленко – К. : Знання, 2008. – 406 с.
15. Калетнік Г. М. Державне регулювання економіки : навч. посіб. / Г. М. Калетнік, А. Г. Мазур, О. Г. Кубай. - К. : Ліра-М, 2011. - 428 с.
16. Державне регулювання економіки / Михасюк І., Мельник А., Крупка М., Залога З.– Львів : Укр. технології, 1999. – 687 с.
17. Петкова Л. Муніципальні інвестиції та кредити : навчальний посібник / Петкова Л., Проскурін В. – К. : 2006. – 158 с.
18. Сарана С. В. Фінансове право України : навч. посібник / С. В. Сарана. – Полтава : Полтавський інститут економіки і права ; Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», 2008. – 567 с.
19. Солонінко К. С. Міжнародна економіка : навчальний посібник / К. С. Солонінко – К. : Кондор, 2008. – 380 с.
20. Стеценко Т. О. Управління регіональною економікою : навч. посіб.

/ Т. О. Стеценко, О. П. Тищенко. – К. : КНЕУ, 2009. – 471 с.

21. Стеченко Д. М. Державне регулювання економіки / Стеченко Д. М.– К. : МАУП, 2000. – 134 с.

22. Череп А. В. Інвестознавство : навчальний посібник / А. В. Череп – К. : Кондор, 2006. – 398 с.

23. Швайка Л. А. Державне регулювання економіки : навчальний посібник./ Л.А. Швайка – К. : Знання, 2006. – 435 с.

24. Юхименко П. І. Історія економічних вчень : навчальний посібник / П. І. Юхименко, П. М. Леоненко – К. : Знання-Прес, 2005. – 538 с.

СПИСОК ДОДАТКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бодров В. Г. Державне регулювання інноваційної модернізації промислового комплексу України : наукове видання / В. Г. Бодров, М. В. Гаман, В. О. Гусєв. - К. : НАДУ, 2010. - 73 с.

2. Бюджетна система України та Євросоюзу : монографія / [С. О. Булгакова, О. І. Барановський, Г. В. Кучер та ін.] : за заг. ред. А. А. Мазаракі. – К. : Київ, нац. торг.-екон. ун-т, 2009. – 409 с.

3. Бюджетна політика у контексті соціально-економічного розвитку України : у 6 т. Т. 5. Реформування міжбюджетних відносин і зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування / редкол. М. Я. Азаров, Ф. О. Ярошенко, В. Г. Бодров (кер. авт. кол.) [та ін.] - К. : НДФІ, 2004. - 400 с.

4. Бюджетний кодекс України (зі змінами, внесеними згідно із законами) № 1275л/ I від 16.04.2009 // Відомості Верховної Ради. - 2009. № 38. - С. 534

5. Войтович Р.В. Вплив глобалізації на систему державного управління (теоретико-методологічний аналіз) : монографія / Р. В. Войтович ; за ред. В. М. Князева— К. : Вид-во НАДУ, 2007. — 680 с.

6. Глущенко С. В. Кредитний ринок: інститути та інструменти / С. В. Глущенко – К. : Києво-Могилянська академія, 2010. – 153 с.

7. Афонин Е. А. Громадська участь у творенні та здійсненні державної політики/ Е. А. Афонін, Л. В. Гонюкова, Р. В. Войтович. — К. : Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2006. — 160 с.

8. Афонин Е. А. Держава і громадянин: шлях до співпраці : Наук.-метод. матеріали з питань орг. громад. слухань / уклад. : Е. А. Афонін, Л. В. Гонюкова. — К. : Вид-во НАДУ, 2006. — 84 с.

9. Валєвський О. Л. Держава і реформи в Україні: аналіз державної політики в умовах трансформації суспільства: монографія/ О. Л. Валєвський. — К. : Вид-во НАДУ, 2007. — 217 с.

10. Бутирська Т.О. Державне будівництво: стан, суперечності,

перспективи розвитку в Україні : Монографія/ Т.О. Бутирська. — К.: Вид-во НАДУ, 2007. — 484 с.

11. Запорожець О. І. Екологічна безпека держави: тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф. молодих учених та студентів, Київ, 17-18 квітня 2012 р. / редкол. О.І. Запорожець[та ін.] ; Нац. авіац. ун-т. — К.: НАУ, 2012. — 252 с.

12. Економічна теорія: Макро- та мікроекономіка : підручник / за ред. З. Ватаманюка, С. Панчишина. - К. : ВД "Альтернативи", 2005. - 606 с.

13. Зеркалов Д. В. Екологічна безпека та охорона довкілля: монографія/ Д. В. Зеркалов. — К. : Основа, 2012. — 514 с.

14. Зеркалов Д. В. Енергозбереження в Україні : монографія / Д.В. Зеркалов. — К.: Основа, 2012. — 582 с.

15. Сурмін Ю. П. Енциклопедичний словник з державного управління/ уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко[та ін.] ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. — К. : НАДУ, 2010. — 820 с.

16. Ковбасюк Ю. В. Енциклопедія державного управління : у 8 т./ Наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) [та ін.]. — К. : НАДУ, 2011.

17. Зеркалов Д. В. Экономическая безопасность: монографія/ Д. В. Зеркалов. — К. : Основа, 2011. — 586 с.

18. Зеркалов Д. В. Экологическая безопасность: монографія/ Д. В. Зеркалов. — К. : Основа, 2012. — 506 с.

19. Зеркалов Д. В. Энергетическая безопасность: монографія/ Д. В. Зеркалов. — К. : Основа, 2012. — 920 с.

20. Зимовець З. В. Державна фінансова політика економічного розвитку / З. В. Зимовець ; НАН України ; ін-т екон. та прогнозув. — К., 2010. — 356 с. табл., рис.

21. Войнаренко М. П. Інноваційний розвиток промислових підприємств: аналіз та оцінки : монографія / М. П. Войнаренко, А. В. Череп, Л. Г. Олейнікова, О. Г. Череп. - Хмельницький : ХНУ, 2010. — 444 с.

22. Купчак П. М. Харчова промисловість України в умовах активізації інтеграційних та глобалізаційних процесів : монографія / П. М. Купчак. — К., 2009. — 152 с.

23. Куценко Т. Ф. Бюджетно-податкова політика / Т. Ф. Куценко — К. : КНЕУ, 2002. — 345 с.

24. Ковтун О. І. Державне регулювання економіки : курс лекцій / О. І. Ковтун. - К. : Ліра-М, 2012. - 388 с.

25. Ковтун О. І. Державне регулювання економіки : практикум / О. І. Ковтун. - К. : Ліра-М, 2012. - 340 с.

26. Конституція України. - К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 1996. - 142 с

27. Майданік І. П. Українська молодь на ринках праці зарубіжних держав / І. П. Майданік — К. : Ін-т демографії та соціальних досліджень ім.

М. В. Птухи НАН України, 2010. – 176 с.

28. Основи ефективного розвитку підприємства в умовах трансформації сучасних механізмів господарювання / [Акіменко П. І., Амельченко Т. В., Артюхова І. В. та ін.]; за заг. наук. ред. д.е.н., проф. С. П. Наливайченко. – Сімферополь : Підприємство Фенікс, 2010. – 520 с.

29. Бородиной О. Н. Поддержка аграрного сектора в системегосударственнорегулированияэкономики : учебноепособие/ Под ред. О. Н. Бородиной, Ю. М. Лопатинского ; Институтэкономики и прогнозирования НАН Украины, ЧерновицкийнациональныйуниверситетимениЮрияФедьковича МОН Украины. – Черновцы : ЧНУ, 2009. – 280 с.

30. Зеркалов Д.В. Политическаябезопасность : монография/ Д.В. Зеркалов. — К.: Основа, 2012. — 1067 с.

31. Афонин Е. А. Політичні партії як суб'єкт формування політико-управлінської еліти в умовах політичної модернізації : навч. посіб. / Е. А. Афонін, Ю. С. Ганжуров, О. І. Крюков, [та ін.] — К. : Парлам. вид-во, 2008. — 416 с.

32. Венгер Л.А. Потенціал національної промисловості: цілі та механізми ефективного розвитку/ Л. А. Венгер, І. О. Галицяза ред. Ю. В. Кіндзерського. — К., 2009. — 928 с.

33. Азарян О.М. Прогнозування та макроекономічне планування в системі державного управління національною економікою : теорія, і практика : монографія / О. М. Азарян, О. О. Шепелев за ред. О.О. Шубіна ; Міністерство освіти і науки України; Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського; кафедра маркетингу і комерційної справи. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2010. – 148 с.

34. Промисловий потенціал України: проблеми та перспективи/ , В. М. Белінська, В. Г. Бурлака ; за ред.. Ю. В. Кіндзерського. — К., 2007. — 408 с.

35. Зеркалов Д.В. Промышленнаябезопасность. ССБТ : справочноепособие : в 3-х книгах. Кн. 3 / Д. В. Зеркалов, Т. Е. Луц. — К. : Основа, 2012. – 240 с.

36. Регулювання ринку земель в Україні: наук. моногр. / А. Г. Мартин. – К. : Аграр Медіа Груп, 2011. — 252 с.

37. Родіонов О. В. Формування та розвиток економічної безпеки підприємств : монографія / Родіонов О. В., Черкаєш А. В. – Луганськ : Янтар, – 2011. – 316 с.

38. Романюк С. Політика регіонального розвитку в Україні. – К. : Наук. думка, 2001. – 342 с.

39. Зеркалов Д. В. Социальнаябезопасность : монография/ Д. В. Зеркалов. — К. : Основа, 2012. – 530 с.

40. Афонин Е. А. Соціальні цикли: історико-соціологічний підхід/ Е. А. Афонін, О.М. Бандурка, А. Ю. Мартинов. – Х. : Титул, 2008. – 504 с.
41. Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави : національна доповідь/ за заг. ред. В. М. Гейця [та ін.]. — К. : НВЦ НБУВ, 2009. — 687 с.
42. Соціально-економічні трансформації в епоху глобалізації : Збірник наукових статей учасників Четвертої Всеукраїнської науково-практичної конференції / за ред. Л. І. Яковенка. - Полтава : Скайтек, 2011. – 368 с.
43. Дорош О. С. Теоретичні засади зонування земель в Україні : монографія / О.С. Дорош, Н.В. Ісаченко, А.Г. Мартин, С.О. Осипчук, Г. К. Лоїк. — К. : Медінформ, 2011. – 183 с.
44. Тимків Я. Теорія і практика сучасної європейської політики безпеки: приклад Польщі : навч. посібник / Я. Тимків. — Львів : Львівська політехніка, 2011. — 224 с.
45. Тормоса Ю. Г. Ціни та цінова політика. – К. : КНЕУ, 2003. – 91 с.
46. Черныш Е. А. Прогнозирование и планирование/ Черныш Е. А., Молчанова Н. П., Новикова А. А., Салтанова Т. А.– М. : ПРИОР, 2004. – 245 с.
47. Чугунов І. Я. Бюджетний механізм регулювання економічного розвитку / І. Я. Чугунов – К. : НІОС, 2003. – 488 с.
48. Ягодка А. Г. Соціальна інфраструктура і політика / А. Г. Ягодка – К. : КНЕУ, 2002. – 232 с.

Навчальне видання

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ
ТА ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА

Методичні рекомендації

Укладач: **Котикова** Олена Іванівна

Формат 60x84 1/ 16. Ум. друк. арк. 8,7

Тираж 50 прим. Зам №

Надруковано у видавничому відділі

Миколаївського національного аграрного університету

54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво об'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.